

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1990-1991

20 FÉVRIER 1991

PROJET DE LOI

**portant approbation de la Convention
de Vienne sur le droit des traités entre
Etats et Organisations
internationales ou entre
Organisations internationales
et de l'Annexe, faites à Vienne
le 21 mars 1986**

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES. MESSIEURS,

La Convention de Vienne sur le droit des traités entre Etats et Organisations Internationales ou entre Organisations Internationales, du 20 mars 1986, s'intègre dans le processus de codification du droit international.

La teneur de cette Convention est analogue à celle de la Convention de Vienne sur le droit des traités du 23 mai 1969.

Le rôle de plus en plus important des Organisations Internationales dans les relations internationales, justifie que soient applicables à ces Organisations des normes juridiques de même nature que celles qui gouvernent les relations entre Etats.

La Convention concerne les relations entre Etats et Organisations Internationales ainsi que les relations entre Organisations Internationales, celles-ci étant entendues au sens d'organisations intergouvernementales.

Il est incontestable que cette Convention, tant sous l'angle de la participation des Organisations Internationales à son élaboration, que sous l'angle des droits et des obligations conférées par les dispositions de la Convention, constitue une affirmation de la person-

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1990-1991

20 FEBRUARI 1991

WETSONTWERP

**houdende goedkeuring van het
Verdrag van Wenen inzake het
verdragenrecht tussen Staten en
Internationale Organisaties of tussen
Internationale Organisaties en van de
Bijlage, opgemaakt te Wenen
op 21 maart 1986**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De Conventie van Wenen inzake verdragsrecht tussen Staten en Internationale Organisaties of tussen Internationale Organisaties onderling, dd. 20 maart 1986, maakt deel uit van de codificatie van het internationaal recht.

De inhoud van deze Conventie is analoog met de conventie van Wenen inzake verdragsrecht van 23 mei 1969.

De steeds belangrijkere rol van de Internationale Organisaties in de internationale betrekkingen rechtvaardigt dat dezelfde juridische normen van toepassing zouden zijn voor deze Organisaties als de normen toepasselijk voor de relaties tussen Staten.

De Conventie heeft betrekking op de relaties tussen Staten en Internationale Organisaties evenals op de relaties tussen de Internationale Organisaties onderling, waarmee men enkel intergouvernementele organisaties bedoelt.

Het is onbetwistbaar dat deze Conventie, zowel wat betreft de deelname van de Internationale Organisaties aan de totstandkoming van de Conventie, als wat betreft de rechten en verplichtingen die worden geschapen door de bepalingen van de Conventie, een be-

nalité juridique internationale des Organisations qui, dans le cadre des compétences que leur attribuent leurs actes constitutifs, sont, en matière de conclusion de traités, mis sur un pied d'égalité avec les Etats.

Quatre difficultés ont dû être surmontées lors de l'élaboration de la Convention.

La première est d'ordre conceptuel. La diversité des Organisations Internationales est très grande notamment en ce qui concerne leur mode de fonctionnement. Il a donc été nécessaire d'utiliser des concepts qui tiennent compte de cette situation.

La deuxième a trait à l'influence éventuelle de la Convention sur les relations entre les Organisations Internationales et leurs membres. Les Organisations Internationales, et parmi elles la Communauté Economique Européenne, ont tenu à ce que la Convention n'ait aucune incidence sur les relations entre l'Organisation Internationale et ses membres telles qu'elles découlent de l'acte constitutif de l'Organisation. Les textes de la Convention, notamment le préambule, traduisent cette volonté.

La troisième difficulté consiste en ce que deux conceptions ont été développées au sujet de l'assimilation des Organisations Internationales aux Etats en matière de conclusion des traités. La première conception, largement majoritaire et partagée par les pays occidentaux et de nombreux pays d'Asie, d'Afrique et d'Amérique latine, vise à placer les Organisations Internationales et les Etats sur un pied d'égalité. La deuxième conception, minoritaire et partagée par les pays de l'Europe de l'Est et quelques pays membres du groupe des 77, tend à ce qu'une distinction soit établie entre les Etats et les Organisations Internationales, ces dernières ne possédant qu'une personnalité internationale dérivée. La première conception a prévalu de sorte que la Convention reflète l'égalité entre les Etats et les Organisations Internationales.

La quatrième difficulté est la seule qui ait donné lieu à une opposition nettement tranchée entre les Etats. Il s'agit des procédures de règlement des différends concernant la nullité d'un traité et le retrait d'une partie au traité. Les pays de l'Europe de l'Est se sont déclarés opposés à toute saisine unilatérale d'une instance arbitrale ou juridictionnelle, en ce qui concerne le conflit entre le traité et une norme impérative du droit international général (*jus cogens*). Le point de vue des pays de l'Europe de l'Est n'a toutefois pas été partagé, et le texte adopté est analogue à celui de la Convention de Vienne de 1969. A ce jour la situation quant à la signature, la ratification et l'adhésion à la Convention, se présentait comme suit :

- cinq Etats ont ratifié la Convention;
- cinq Etats ont adhéré à la Convention;
- trente-deux Etats et dix Organisations Internationales ont signé la Convention mais ne l'ont pas encore ratifiée.

La Belgique a signé la Convention le 9 juin 1987. Le texte de la Convention est pratiquement identique à

vestiging is van de internationale rechtspersoonlijkheid van de organisaties die op voet van gelijkheid komen te staan wat betreft het sluiten van verdragen, althans binnen het kader van de in de basisakten van deze Organisaties toegekende bevoegdheden.

Vier moeilijkheden dienden te worden overwonnen bij het tot stand komen van de Conventie.

De eerste moeilijkheid is van conceptuele aard. De verscheidenheid tussen de Internationale Organisaties is zeer groot, met name wat betreft hun wijze van functionering. Het was dus noodzakelijk hiermee rekening te houden.

De tweede moeilijkheid betrof de eventuele invloed van deze Conventie op de relaties tussen de Internationale Organisaties en hun leden. De Internationale Organisaties, waaronder de Europese Economische Gemeenschap, hielden eraan dat deze Conventie zonder gevolgen bleef voor de relaties tussen deze Internationale Organisatie en zijn leden zoals vastgelegd in de basisakte van de Organisatie. De teksten van de Conventie, onder meer de preambule, vertolken deze wens.

De derde moeilijkheid betrof het feit dat er twee concepties bestonden met betrekking tot de assimilatie van de Internationale Organisaties inzake verdragsrecht. De meerderheid van de Staten, waaronder de westerse landen, vele Aziatische, Afrikaanse en Latijnsamerikaanse landen, wensten de Internationale Organisaties op gelijke voet als de Staten te behandelen. De landen van Oost-Europa en enkele landen van de groep van 77 wensten een onderscheid te maken tussen de Staten en de Internationale Organisaties in die zin dat deze laatsten enkel een afgeleide internationale rechtspersoonlijkheid zouden verkrijgen. De eerste conceptie overheerste, zodat de Conventie de gelijkheid weergeeft tussen de Staten en de Internationale Organisaties.

De vierde moeilijkheid was de enige waarbij een duidelijke oppositie bestond tussen de Staten. Het betrof de geschillenprocedures met betrekking tot de nietigheid van verdragen en de terugtrekking van een partij bij een verdrag. De landen van Oost-Europa verzetten zich tegen elke mogelijkheid om unilateraal een arbitrale of gerechtelijke instantie te vatten met betrekking tot een conflict tussen een verdrag en een imperatieve norm van internationaal gewoonterecht (*ius cogens*). Het standpunt van de landen van Oost-Europa werd door niemand gedeeld en de Conventie is dan ook analoog met de Conventie van Wenen van 1969. Op dit ogenblik is de toestand inzake ondertekening van bekrachtiging van en toetreding tot het Verdrag als volgt :

- vijf Staten hebben het Verdrag bekrachtigd;
- vijf Staten zijn tot het Verdrag getreden;
- tweeëndertig Staten en tien Internationale Organisaties hebben de Conventie getekend maar nog niet geratificeerd.

België heeft de Conventie ondertekend op 9 juni 1987. De tekst van deze Conventie is bijna identiek

celui de la Convention de Vienne sur le droit des traités de 1969; seules quelques adaptations ont dû être apportées au texte de la Convention de 1969. Il y a lieu de mentionner quelques-unes de ces adaptations. Parmi les expressions employées, la notion d'« acte de confirmation formelle » a été introduite. Il s'agit de l'acte par lequel une Organisation Internationale établit son consentement à être liée, acte qui correspond à la ratification par un Etat. Alors que tout Etat a, en vertu du droit international, la capacité de conclure des traités, pour les Organisations Internationales la capacité d'une Organisation Internationale est régie par les règles de cette Organisation (art. 6). Si le droit international peut être considéré comme le fondement de la capacité des Organisations Internationales de conclure des traités, il existe néanmoins une limite à cette capacité, celle-ci dépendant des règles de l'Organisation, et notamment de sa charte constitutive, qui déterminent une capacité spécifique et individualisée.

En matière de respect des traités la Convention de Vienne de 1969 dispose qu'un Etat ne peut invoquer les dispositions de son droit interne comme justifiant la non exécution d'un traité. La Convention prévoit une disposition analogue, en son article 27, pour les Organisations Internationales, celles-ci ne pouvant invoquer les règles de son Organisation pour ne pas exécuter un traité. Cette disposition a sa raison d'être compte tenu de ce que les règles de l'Organisation ne sont pas assimilables au droit interne d'un Etat, ces règles pouvant constituer elles-mêmes des normes de droit international. En ce qui concerne la procédure de règlement des différends en cas de conflit entre un traité et une norme impérative du droit international (*jus cogens*), il est essentiel que les dispositions de la Convention reflètent aussi fidèlement que possible les dispositions de la Convention de Vienne de 1969, celles-ci prévoyant que les questions relatives à l'interprétation du *jus cogens* soient soumises à un même organe juridictionnel, en l'occurrence la Cour Internationale de Justice. Etant donné que les Organisations Internationales n'ont pas accès à la Cour Internationale de Justice, une procédure spécifique a été établie par la Convention (art. 66), pour les Organisations Internationales. Il s'agit d'une demande d'avis consultatif adressée à la Cour Internationale de Justice (art. 65 du statut de la CIJ), cette demande d'avis passant par l'intermédiaire d'un Etat membre au cas où l'Organisation Internationale ne serait pas habilitée à demander elle-même cet avis en vertu de l'article 96 de la Charte des Nations-Unies. L'avis consultatif lie les parties en ce sens qu'il sera considéré comme décisif par celles-ci. Dans l'hypothèse où la Cour Internationale refuserait de faire droit à la demande d'avis consultatif, toute partie peut soumettre le différend à l'arbitrage. Au sujet des articles relatifs au *jus cogens* (articles 53 et 64), la Belgique émettra une réserve analogue à celle concernant les articles identiques de la Convention de Vienne de 1969, spéci-

aan de tekst van de Conventie van Wenen inzake verdragsrecht van 1969; er werden slechts enkele wijzigingen aangebracht. Enkele van deze wijzigingen worden hierna vermeld. De notie « daad van formele bevestiging » werd geïntroduceerd. Het gaat hier om de daad waarbij de Internationale Organisatie bevestigt gebonden te zijn door het verdrag, vergelijkbaar met de ratificatie door de Staten. Daar waar alle Staten krachtens het internationaal recht de bevoegdheid hebben om verdragen af te sluiten, hebben de Internationale Organisaties deze bevoegdheid slechts krachtens de regels die vastgelegd zijn voor deze Organisatie zelf (art. 6). Hoewel het internationaal recht kan beschouwd worden als de basis voor de bevoegdheid voor Internationale Organisaties om verdragen af te sluiten, bestaat er toch een beperking die afhankelijk is van de regels van de Organisatie, met name de basisakte die de specifieke en individuele bevoegdheden vastlegt.

Met betrekking tot het respecteren van de verdragen bepaalt de Conventie van Wenen van 1969 dat een Staat zijn interne regels niet kan invoeren om een verdrag niet uit te voeren. Deze Conventie voorziet een analoge bepaling, met name art. 27, waarbij de Internationale Organisaties hun interne regels niet kunnen invoeren om een verdrag niet toe te passen. Deze bepaling is noodzakelijk daar de regels van een Organisatie niet vergelijkbaar zijn met het interne recht van een staat. Deze regels zijn zelfreeds normen van internationaal recht. Wat betreft de geschillenprocedure in geval van een conflict tussen een verdrag en een imperatieve norm van internationaal recht (*jus cogens*) is het essentieel dat de bepalingen van de Conventie zo getrouw mogelijk de bepalingen van de Conventie van Wenen van 1969 weerspiegelen. Daar wordt voorzien dat de problemen met betrekking tot het *jus cogens* worden onderworpen aan eenzelfde jurisdictie, met name het Internationaal Hof van Justitie. Gezien de Internationale Organisaties geen toegang hebben tot het Internationaal Hof van Justitie, werd een specifieke procedure voorzien (art. 66) voor de Internationale Organisaties. Het gaat om een consultatief advies dat gevraagd wordt aan het Hof (art. 65 van het statuut van het Hof). Dit verzoek dient wel via een lidstaat te passeren indien een Internationale Organisatie niet zelf het verzoek kan indienen krachtens art. 96 van het Charter van de Verenigde Naties. Dit advies bindt de partijen in die zin dat het moet beschouwd worden als beslissend voor de partijen. Indien het Hof weigert het verzoek om advies in te willigen, kan elke partij het geschil onderwerpen aan een arbitrageprocedure. Met betrekking tot de artikelen inzake het *jus cogens* (art. 53 en 64) zal België dezelfde reserve invoeren als ten aanzien van de Conventie van Wenen van 1969. Er zal bepaald worden dat België zich niet gebonden acht door de artikelen 53 en 64 van de Conventie ten aanzien van elke partij die door een reserve te formuleren

fiant que le Gouvernement belge ne se considère pas lié par les articles 53 et 64 de la Convention vis-à-vis de toute partie qui, formulant une réserve au sujet de l'article 66, alinéa 2, récuserait la procédure de règlement fixée par cet article.

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

ten aanzien van art. 66, tweede lid, weigert de procedure te volgen in dit artikel voorzien.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

AVANT-PROJET DE LOI
soumis à l'avis du Conseil d'Etat

**Avant-projet de loi portant approbation de la
Convention de Vienne sur le droit des traités entre
Etats et Organisations internationales ou
entre Organisations internationales et
de l'Annexe, faites à Vienne
le 21 mars 1986**

Article unique

La Convention de Vienne sur le droit des traités entre
Etats et organisations internationales ou entre organisa-
tions internationales et l'Annexe, faites à Vienne le 21 mars
1986 sortiront leur plein et entier effet.

VOORONTWERP VAN WET
onderworpen aan het advies van de Raad van State

**Voorontwerp van wet houdende goedkeuring
van het Verdrag van Wenen inzake het
verdragenrecht tussen Staten en Internationale
Organisaties of tussen Internationale
Organisaties en van de de Bijlage, opgemaakt
te Wenen op 21 maart 1986**

Enig artikel

Het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht tussen
Staten en internationale organisaties of tussen internatio-
nale organisaties en de Bijlage, opgemaakt te Wenen op
21 maart 1986 zullen volkomen uitwerking hebben.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 8 novembre 1990, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la Convention de Vienne sur le droit des traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales et de l'annexe, faites à Vienne le 21 mars 1986 », a donné le 9 janvier 1991 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observation.

La chambre était composée de

MM. :

C.-L. CLOSSET, *président de chambre*;

R. ANDERSEN,
M. LEROY, *conseillers d'Etat*;

F. RIGAUX,
F. DELPEREE, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

J. GIELISSEN, *greffier assumé*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur.

La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. J.-F. NEURAY, référendaire adjoint.

Le Greffier,

J. GIELISSEN

Le Président,

C.-L. CLOSSET

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 8 november 1990 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht tussen Staten en internationale organisaties of tussen internationale organisaties en van de bijlage, opgemaakt te Wenen op 21 maart 1986 », heeft op 9 januari 1991 het volgende advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

HH. :

C.-L. CLOSSET, *kamervoorzitter*;

R. ANDERSEN,
M. LEROY, *staatsraden*;

F. RIGAUX,
F. DELPEREE, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

J. GIELISSEN, *toegevoegd griffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer R. ANDERSEN.

Het verslag werd uitgebracht door de heer A. MERCENIER, eerste auditeur.

De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer J.-F. NEURAY, adjunct-referendaris.

De Griffier,

J. GIELISSEN

De Voorzitter,

C.-L. CLOSSET

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères est chargé de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique

La Convention de Vienne sur le droit des traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales et l'Annexe, faites à Vienne le 21 mars 1986 sortiront leur plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 19 février 1991.

BAUDOUIN

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken is gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht tussen Staten en internationale organisaties of tussen internationale organisaties en de Bijlage, opgemaakt te Wenen op 21 maart 1986 zullen volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 19 februari 1991.

BOUDEWIJN

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

**CONVENTION DE VIENNE SUR LE DROIT
DES TRAITES ENTRE ETATS ET
ORGANISATIONS INTERNATIONALES OU
ENTRE ORGANISATIONS INTERNATIONALES**

LES PARTIES A LA PRESENTE CONVENTION,

CONSIDERANT le rôle fondamental des traités dans l'histoire des relations internationales,

CONSCIENTES du caractère consensuel des traités et de leur importance de plus en plus grande en tant que source du droit international,

CONSTATANT que les principes du libre consentement et de la bonne foi et la règle *pacta sunt servanda* sont universellement reconnus,

AFFIRMANT qu'il importe de renforcer le processus de codification et de développement progressif du droit international dans le monde entier,

CONVAINCUES que la codification et le développement progressif des règles applicables aux traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales sont des moyens de consolider l'ordre juridique dans les relations internationales et de servir les buts des Nations Unies,

CONSCIENTES des principes de droit international incorporés dans la Charte des Nations Unies, tels que les principes concernant l'égalité des droits des peuples et leur droit à disposer d'eux-mêmes, l'égalité souveraine et l'indépendance de tous les Etats, la non-ingérence dans les affaires intérieures des Etats, l'interdiction de la menace ou de l'emploi de la force et le respect universel et effectif des droits de l'homme et des libertés fondamentales pour tous,

AYANT A L'ESPRIT les dispositions de la Convention de Vienne de 1969 sur le droit des traités,

CONSCIENTES des liens entre, d'une part, le droit des traités entre Etats et, d'autre part, le droit des traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales,

CONSIDERANT l'importance des traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales en tant que moyen efficace de développer les relations internationales et de créer les conditions d'une coopération pacifique entre les nations, quels que soient leurs régimes constitutionnels et sociaux,

AYANT PRESENTS A L'ESPRIT les traits particuliers des traités auxquels des organisations internationales sont parties en tant que sujets du droit international distincts des Etats,

NOTANT que les organisations internationales jouissant de la capacité de conclure des traités qui leur est nécessaire pour exercer leurs fonctions et atteindre leurs buts,

CONSCIENTS que la pratique des organisations internationales lors de la conclusion de traités avec des Etats ou entre elles devrait être conforme à leurs actes constitutifs,

AFFIRMANT qu'aucune disposition de la présente Convention ne doit être interprétée comme portant atteinte à celles des relations entre une organisation internationale et ses membres qui sont régies par les règles de l'organisation,

(VERTALING)

**VERDRAG VAN WENEN INZAKE HET
VERDRAGENRECHT TUSSEN STATEN
EN INTERNATIONALE ORGANISATIES OF
TUSSEN INTERNATIONALE ORGANISATIES**

DE PARTIJEN BIJ DIT VERDRAG,

IN OVERWEGING NEMEND de fundamentele rol van verdragen in de geschiedenis van de internationales betrekkingen,

ZICH BEWUST VAN het consensuele karakter en van het steeds toenemend belang van verdragen als bron van volkenrecht,

VASTSTELLEND dat de beginselen van vrijwillige instemming en van goede trouw en de regel *pacta sunt servanda* algemeen erkend worden,

BEVESTIGEND dat het van belang is het proces te versterken van codificatie en geleidelijke ontwikkeling van het volkenrecht op universeel niveau,

VAN OORDEEL ZIJNDE dat de codificatie en de geleidelijke ontwikkeling van de regels verband houdende met verdragen tussen Staten en internationale organisaties of tussen internationale organisaties middelen vormen om de rechtsorde in de internationale betrekkingen te bestendigen en de doelstellingen van de Verenigde Naties te dienen,

INDACHTIG de beginselen van het volkenrecht, neergelegd in het Handvest van de Verenigde Naties, als daar zijn de beginselen van de gelijkgerechtigdheid der volken en hun recht op zelfbeschikking, de soevereine gelijkheid en de onafhankelijkheid van alle Staten, het zich niet mengen in binnenlandse aangelegenheden van Staten, het verbod van het dreigen met of het gebruik maken van geweld en de universele en daadwerkelijke eerbied voor de rechten van de mens en fundamentele vrijheden voor allen,

IN GEDACHTEN HEBBEND de bepalingen van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht van 1969,

ERKENNENDE de betrekkingen tussen het verdragenrecht tussen Staten en het verdragenrecht tussen Staten en internationale organisaties, dan wel tussen internationale organisaties,

OVERWEGENDE het belang van verdragen tussen Staten en internationale organisaties of tussen internationale organisaties als nuttig middel voor het ontwikkelen van internationale betrekkingen en voor het waarborgen van voorwaarden voor vreedzame samenwerking tussen naties, ongeacht hun constitutionele en sociale stelsels,

INDACHTIG de specifieke kenmerken van verdragen waarbij internationale organisaties partij zijn als subjecten van volkenrecht onderscheiden van Staten,

VASTSTELLEND dat internationale organisaties de bevoegdheid bezitten verdragen te sluiten, welke noodzakelijk is voor de uitoefening van hun functies en de verwezenlijking van hun doelstellingen,

ERKENNEND dat de handelwijze van internationale organisaties bij het sluiten van verdragen met Staten, dan wel onder elkaar, in overeenstemming zou dienen te zijn met hun oprichtingsakten,

BEVESTIGEND dat niets in het onderhavige Verdrag zo mag worden geïnterpreteerd dat die betrekkingen tussen een internationale organisatie en haar leden worden aangetaast, die worden beheerst door de regels van de organisatie,

AFFIRMANT EGALEMENT que les différends concernant les traités devraient, comme les autres différends internationaux, être réglés, conformément à la Charte des Nations Unies, par des moyens pacifiques et conformément aux principes de la justice et du droit international,

AFFIRMANT EGALEMENT que les règles du droit international coutumier continueront à régir les questions non réglées dans les dispositions de la présente Convention,

SONT CONVENUES DE CE QUI SUIT :

PARTIE I

Introduction

Article 1er

Portée de la présente Convention

La présente Convention s'applique :

- a) aux traités entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales, et
- b) aux traités entre des organisations internationales.

Art. 2

Expressions employées

1. Aux fins de la présente Convention :
 - a) l'expression « traité » s'entend d'un accord international régi par le droit international et conclu par écrit
 - (i) entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales; ou
 - (ii) entre des organisations internationales, que cet accord soit consigné dans un instrument unique ou dans deux ou plusieurs instruments connexes, et quelle que soit sa dénomination particulière;
 - b) l'expression « ratification » s'entend de l'acte international ainsi dénommé par lequel un Etat établit sur le plan international son consentement à être lié par un traité;
 - b *bis*) l'expression « acte de confirmation formelle » s'entend d'un acte international correspondant à celui de la ratification par un Etat et par lequel une organisation internationale établit sur le plan international son consentement à être liée par un traité;
 - b *ter*) les expressions « acceptation », « approbation » et « adhésion » s'entendent, selon le cas, de l'acte international ainsi dénommé par lequel un Etat ou une organisation internationale établit sur le plan international son consentement à être lié par un traité;
 - c) l'expression « pleins pouvoirs » s'entend d'un document émanant de l'autorité compétente d'un Etat ou de l'organe compétent d'une organisation internationale et désignant une ou plusieurs personnes pour représenter l'Etat ou l'organisation pour la négociation, l'adoption ou l'authentification du texte d'un traité, pour exprimer le consentement de l'Etat ou de l'organisation à être lié par un traité ou pour accomplir tout autre acte à l'égard du traité;
 - d) l'expression « réserve » s'entend d'une déclaration unilatérale, quel que soit son libellé ou sa désignation, fait

BEVESTIGEND eveneens dat geschillen betreffende verdragen, evenals andere internationale geschillen, in overeenstemming met het Handvest der Verenigde Naties dienen te worden beslecht langs vreedzame weg en overeenkomstig de beginselen van gerechtigheid en het volkenrecht,

BEVESTIGEND tevens dat de vraagstukken die niet door de bepalingen van dit Verdrag worden geregeld, zullen worden beheerst door de regels van het internationale gewoonterecht,

ZIJN OVEREENGESKOMEN ALS VOLGT :

DEEL I

Inleiding

Artikel 1

Werkingsfeer van dit Verdrag

Dit Verdrag is van toepassing op :

- (a) verdragen tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties, en
- (b) verdragen tussen internationale organisaties.

Art. 2

Gebezigde uitdrukkingen

1. Voor de toepassing van dit Verdrag betekent :
 - a) « verdrag » : een internationale overeenkomst, beheerst door het volkenrecht en in geschrifte gesloten :
 - (i) tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties; of
 - (ii) tussen internationale organisaties, hetzij nedergelegd in een enkele akte, hetzij in twee of meer samenhangende akten, en ongeacht haar bijzondere benaming;
 - b) « bekrachtiging » : de internationale handeling van die naam, waarmee een Staat op internationaal niveau zijn instemming door een Verdrag gebonden te worden vastlegt;
 - b *bis*) « handeling van formele bevestiging » : een internationale handeling corresponderend met die van bekrachtiging door een Staat, waarmee een internationale organisatie op internationaal niveau haar instemming door een Verdrag gebonden te worden vastlegt;
 - b *ter*) « aanvaarding », « goedkeuring » en « toetreding » : al naargelang het geval, de internationale handeling van die naam, waarmee een Staat of een internationale organisatie op internationaal niveau zijn of haar instemming door een Verdrag gebonden te worden vastlegt;
 - c) « volmacht » : een van de bevoegde autoriteiten van een Staat of van de bevoegde instantie van een internationale organisatie uitgaand document waarbij een of meer personen worden aangewezen om de Staat of de organisatie te vertegenwoordigen bij de onderhandelingen over, de aanneming of de authenticatie van een verdragstekst, om de instemming van de Staat of de organisatie door een Verdrag gebonden te worden tot uitdrukking te brengen, of om elke andere handeling te verrichten met betrekking tot een verdrag;
 - d) « voorbehoud » : een eenzijdige verklaring, ongeacht haar bewoording of haar benaming, afgelegd door een Staat

par un Etat ou par une organisation internationale à la signature, à la ratification, à l'acte de confirmation formelle, à l'acceptation ou à l'approbation d'un traité ou à l'adhésion à celui-ci, par laquelle cet Etat ou cette organisation vise à exclure ou à modifier l'effet juridique de certaines dispositions du traité dans leur application à cet Etat ou à cette organisation;

e) l'expression « Etat ayant participé à la négociation » et l'expression « organisation ayant participé à la négociation » s'entendent respectivement

(i) d'un Etat;

(ii) d'une organisation internationale;

ayant participé à l'élaboration et à l'adoption du texte du traité;

f) l'expression « Etat contractant » et l'expression « organisation contractante » s'entendent respectivement

(i) d'un Etat;

(ii) d'une organisation internationale;

ayant consenti à être lié par le traité, que le traité soit entré en vigueur ou non;

g) l'expression « partie » s'entend d'un Etat ou d'une organisation internationale qui a consenti à être lié par le traité et à l'égard duquel le traité est en vigueur;

h) l'expression « Etat tiers » et l'expression « organisation tierce » s'entendent respectivement

(i) d'un Etat;

(ii) d'une organisation internationale,

qui n'est pas partie au traité;

i) l'expression « organisation internationale » s'entend d'une organisation intergouvernementale;

j) l'expression « règles de l'organisation » s'entend notamment des actes constitutifs de l'organisation, des décisions et résolutions adoptées conformément auxdits actes et de la pratique bien établie de l'organisation.

2. Les dispositions du paragraphe 1er concernant les expressions employées dans la présente Convention ne préjudicient pas à l'emploi de ces expressions ni au sens qui peut leur être donné dans le droit interne d'un Etat ou dans les règles d'une organisation internationale.

Art. 3

Accords internationaux n'entrant pas dans le cadre de la présente Convention

Le fait que la présente Convention ne s'applique

(i) ni aux accords internationaux auxquels sont parties un ou plusieurs Etats, une ou plusieurs organisations internationales et un ou plusieurs sujets du droit international autres que des Etats ou des organisations;

(ii) ni aux accords internationaux auxquels sont parties une ou plusieurs organisations internationales et un ou plusieurs sujets du droit international autres que des Etats ou des organisations;

(iii) ni aux accords internationaux non écrits entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales, ou entre des organisations internationales;

(iv) ni aux accords internationaux entre sujets du droit international autres que des Etats ou des organisations internationales;

ne porte pas atteinte :

a) à la valeur juridique de tels accords;

b) à l'application à ces accords de toutes règles énoncées dans la présente Convention auxquelles ils seraient soumis

ou d'une internationale organisation, wanneer deze een verdrag ondertekent, bekrachtigt, formeel bevestigt, aanvaardt of goedkeurt of daartoe toetreedt, waarmee deze Staat of internationale organisatie te kennen geeft het rechtsgevolg van zekere bepalingen van het verdrag in hun toepassing met betrekking tot deze Staat of organisatie uit te sluiten of te wijzigen;

e) « Staat die heeft deelgenomen aan de onderhandelingen » of « organisatie die heeft deelgenomen aan de onderhandelingen » : onderscheidenlijk :

(i) een Staat, of

(ii) een internationale organisatie,

die heeft deelgenomen aan de voorbereiding en de aanneming van de verdragstekst;

f) « verdragsluitende Staat » en « verdragsluitende organisatie » : onderscheidenlijk :

(i) een Staat, of

(ii) een internationale organisatie,

die heeft ingestemd door het verdrag gebonden te worden, of het verdrag nu in werking is getreden of niet;

g) « partij » : een Staat of een internationale organisatie die heeft ingestemd door het verdrag gebonden te worden en voor welke het verdrag in werking is getreden;

h) « derde Staat » en « derde organisatie » : onderscheidenlijk :

(i) een Staat, of

(ii) een internationale organisatie,

die geen partij is bij het verdrag;

i) « internationale organisatie » : een intergouvernementele organisatie;

j) « regels van de organisatie » : in het bijzonder de oprichtingsakten van de organisatie, de in overeenstemming daarmee aangenomen besluiten en resoluties en de gevestigde praktijk van de organisatie.

2. De bepalingen van het eerste lid aangaande de in dit Verdrag gebezigde uitdrukkingen laten onverlet het gebruik van deze termen of de betekenis die er in het nationale recht van een Staat of in de regels van een internationale organisatie aan kan worden gehecht.

Art. 3

Internationale overeenkomsten die buiten de werkingssfeer van dit Verdrag vallen

Het feit dat dit Verdrag niet van toepassing is op :

(i) internationale overeenkomsten waarbij één of meer Staten, één of meer internationale organisaties en één of meer subjecten van volkenrecht anders dan Staten of organisaties partij zijn;

(ii) internationale overeenkomsten, waarbij één of meer internationale organisaties en één of meer subjecten van volkenrecht anders dan Staten of organisaties partij zijn;

(iii) internationale overeenkomsten niet in geschrifte tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties, of tussen internationale organisaties;

(iv) internationale overeenkomsten tussen subjecten van volkenrecht anders dan Staten of internationale organisaties;

doet geen afbreuk aan :

a) de rechtskracht van zodanige overeenkomsten;

b) de toepassing op deze overeenkomsten van alle in dit Verdrag vastgelegde regels waaraan zij onafhankelijk van

en vertu du droit international indépendamment de ladite Convention;

c) à l'application de la Convention aux relations entre Etats et organisations internationales ou aux relations entre organisations, lorsque lesdites relations sont régies par des accords internationaux auxquels sont également parties d'autres sujets du droit international.

Art. 4

Non-rétroactivité de la présente Convention

Sans préjudice de l'application de toutes règles énoncées dans la présente Convention auxquelles les traités entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales ou entre des organisations internationales seraient soumis en vertu du droit international indépendamment de ladite Convention, celle-ci s'applique uniquement à de tels traités conclus après son entrée en vigueur à l'égard de ces Etats et de ces organisations.

Art. 5

Traités constitutifs d'organisations internationales et traités adoptés au sein d'une organisation internationale

La présente Convention s'applique à tout traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales qui est l'acte constitutif d'une organisation internationale et à tout traité adopté au sein d'une organisation internationale, sous réserve de toute règle pertinente de l'organisation.

PARTIE II

Conclusions et entrée en vigueur des traités

Section Ire

Conclusion des traités

Art. 6

Capacité des organisations internationales de conclure des traités

La capacité d'une organisation internationale de conclure des traités est régie par les règles de cette organisation.

Art. 7

Pleins pouvoirs

1. Une personne est considérée comme représentant un Etat pour l'adoption ou l'authentification du texte d'un traité ou pour exprimer le consentement de l'Etat à être lié par un traité;

a) si cette personne produit des pleins pouvoirs appropriés; ou

dit Verdrag krachtens het volkenrecht zouden zijn onderworpen;

c) de toepassing van het Verdrag op de betrekkingen tussen Staten en internationale organisaties of de betrekkingen tussen organisaties onderling, wanneer deze betrekkingen worden beheerst door internationale overeenkomsten waarbij andere subjecten van volkenrecht eveneens partij zijn.

Art. 4

De niet-terugwerkende kracht van dit Verdrag

Onverminderd de toepassing van de in dit Verdrag vastgelegde regels, waaraan verdragen tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties, of tussen internationale organisaties onderling, krachtens het volkenrecht onafhankelijk van dit Verdrag zouden zijn onderworpen, is dit Verdrag slechts van toepassing op verdragen gesloten na inwerkingtreding van dit Verdrag voor die Staten en organisaties.

Art. 5

Verdragen tot oprichting van internationale organisaties en verdragen aangenomen binnen een internationale organisatie

Dit Verdrag is van toepassing op elk verdrag tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties, dat de oprichtingsakte van een internationale organisatie vormt en op elk verdrag aangenomen binnen een internationale organisatie, behoudens de ter zake dienende regels van de organisatie.

DEEL II

Het sluiten en in werking treden van verdragen

Afdeling I

Het sluiten van verdragen

Art. 6

Bevoegdheid van internationale organisaties tot het sluiten van verdragen

De bevoegdheid van een internationale organisatie tot het sluiten van verdragen is onderworpen aan de regels van die organisatie.

Art. 7

Volmacht

1. Een persoon wordt beschouwd een Staat te vertegenwoordigen ter zake van de aanneming of authenticatie van een verdragstekst of om de instemming van een Staat of door een verdrag te worden gebonden tot uitdrukking te brengen, indien :

a) die persoon een voor dat doel verleende volmacht toont; of

b) s'il ressort de la pratique ou d'autres circonstances qu'il était de l'intention des Etats et des organisations internationales concernés de considérer cette personne comme représentant l'Etat à ces fins sans présentation de pleins pouvoirs.

2. En vertu de leurs fonctions et sans avoir à produire de pleins pouvoirs, sont considérés comme représentant leur Etat :

a) les chefs d'Etat, les chefs de gouvernement et les ministres des affaires étrangères, pour tous les actes relatifs à la conclusion d'un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales;

b) les représentants accrédités par les Etats à une conférence internationale, pour l'adoption du texte d'un traité entre des Etats et des organisations internationales;

c) les représentants accrédités par les Etats auprès d'une organisation internationale ou de l'un de ses organes, pour l'adoption du texte d'un traité au sein de cette organisation ou de cet organe;

d) les chefs de missions permanentes auprès d'une organisation internationale, pour l'adoption du texte d'un traité entre les Etats accréditants et cette organisation.

3. Une personne est considérée comme représentant une organisation internationale pour l'adoption ou l'authentification du texte d'un traité ou pour exprimer le consentement de cette organisation à être liée par un traité :

a) si cette personne produit des pleins pouvoirs appropriés; ou

b) s'il ressort des circonstances qu'il était de l'intention des Etats et des organisations internationales concernés de considérer cette personne comme représentant l'organisation à ces fins, conformément aux règles de ladite organisation, sans présentation de pleins pouvoirs.

Art. 8

Confirmation ultérieure d'un acte accompli sans autorisation

Un acte relatif à la conclusion d'un traité accompli par une personne qui ne peut, en vertu de l'article 7, être considérée comme autorisée à représenter un Etat ou une organisation internationale à cette fin est sans effet juridique, à moins qu'il ne soit confirmé ultérieurement par cet Etat ou cette organisation.

Art. 9

Adoption du texte

1. L'adoption du texte d'un traité s'effectue par le consentement de tous les Etats et de toutes les organisations internationales ou, selon le cas, de toutes les organisations participant à son élaboration, sauf dans les cas prévus au paragraphe 2.

2. L'adoption du texte d'un traité à une conférence internationale s'effectue conformément à la procédure dont sont convenus les participants à ladite conférence. Si cependant ces derniers ne parviennent pas à un accord sur cette procédure, l'adoption du texte s'effectuera par un vote à la majorité des deux tiers des participants présents et votants,

b) uit de praktijk of uit andere omstandigheden blijkt dat het de bedoeling van de betrokken Staten en internationale organisaties was die persoon als vertegenwoordiger van de Staat ten dezen te beschouwen, zonder een volmacht te hoeven tonen.

2. Op grond van hun functies en zonder dat zij hun volmacht behoeven te tonen, worden als vertegenwoordiger van hun Staat beschouwd :

a) staatshoofden, regeringsleiders en ministers van Buitenlandse Zaken, voor alle handelingen met betrekking tot het sluiten van een verdrag tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties;

b) geaccrediteerde vertegenwoordigers van Staten bij een internationale conferentie voor de aanneming van een verdragstekst tussen Staten en internationale organisaties;

c) geaccrediteerde vertegenwoordigers van Staten bij een internationale organisatie of één van haar organen, voor de aanneming van een verdragstekst in die organisatie of dat orgaan;

d) hoofden van permanente missies bij een internationale organisatie, voor de aanneming van een verdragstekst tussen de accrediterende Staten en die organisatie.

3. Een persoon wordt beschouwd een internationale organisatie te vertegenwoordigen voor de aanneming of authenticatie van een verdragstekst, of om de instemming van die organisatie door een verdrag gebonden te worden tot uitdrukking te brengen, indien :

a) die persoon een voor dat doel verleende volmacht toont; of

b) uit de omstandigheden blijkt dat het de bedoeling van de betrokken Staten en internationale organisaties was die persoon als vertegenwoordiger van de organisatie ten dezen te beschouwen, in overeenstemming met de regels van die organisatie, zonder dat deze persoon een volmacht behoeft te tonen.

Art. 8

Bevestiging achteraf van een zonder machtiging verrichte handeling

Een handeling met betrekking tot het sluiten van een verdrag, verricht door een persoon die niet krachtens artikel 7 beschouwd kan worden gemachtigd te zijn een Staat of een internationale organisatie ten dezen te vertegenwoordigen, is zonder rechtsgevolg, tenzij zij achteraf door die Staat of organisatie wordt bevestigd.

Art. 9

Aanneming van de tekst

1. De aanneming van een verdragstekst geschiedt door de instemming van alle Staten en internationale organisaties of, al naargelang het geval, van alle organisaties die zijn betrokken bij het opstellen hiervan, met uitzondering van gevallen voorzien in het tweede lid.

2. De aanneming van een verdragstekst op een internationale conferentie geschiedt in overeenstemming met de door de deelnemers aan die conferentie overeengekomen procedure. Indien echter geen overeenstemming over een zodanige procedure wordt bereikt, geschiedt de aanneming van de tekst door stemming van tweederde van de aanwezige

à moins qu'ils ne décident, à la même majorité, d'appliquer une règle différente.

Art. 10

Authentification du texte

1. Le texte d'un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales est arrêté comme authentique et définitif :

a) suivant la procédure établie dans ce texte ou convenue par les Etats et par les organisations participant à l'élaboration du traité; ou

b) à défaut d'une telle procédure, par la signature, la signature *ad referendum* ou le paraphe, par les représentants de ces Etats et de ces organisations, du texte du traité ou de l'acte final d'une conférence dans lequel le texte est consigné.

2. Le texte d'un traité entre des organisations internationales est arrêté comme authentique et définitif :

a) suivant la procédure établie dans ce texte ou convenue par les organisations participant à son élaboration; ou

b) à défaut d'une telle procédure, par la signature, la signature *ad referendum* ou le paraphe, par les représentants de ces organisations, du texte du traité ou de l'acte final d'une conférence dans lequel le texte est consigné.

Art. 11

Modes d'expression du consentement à être lié par un traité

1. Le consentement d'un Etat à être lié par un traité peut être exprimé par la signature, l'échange d'instruments constituant un traité, la ratification, l'acceptation, l'approbation ou l'adhésion, ou par tout autre moyen convenu.

2. Le consentement d'une organisation internationale à être liée par un traité peut être exprimé par la signature, l'échange d'instruments constituant un traité, un acte de confirmation formelle, l'acceptation, l'approbation ou l'adhésion, ou par tout autre moyen convenu.

Art. 12

Expression, par la signature, du consentement à être lié par un traité

1. Le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité s'exprime par la signature du représentant de cet Etat ou de cette organisation :

a) lorsque le traité prévoit que la signature aura cet effet;

b) lorsqu'il est par ailleurs établi que les Etats et les organisations ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation étaient convenus que la signature aurait cet effet; ou

c) lorsque l'intention de l'Etat ou de l'organisation de donner cet effet à la signature ressort des pleins pouvoirs de

en stemuitbrengende deelnemers, tenzij zij met dezelfde meerderheid besluiten een afwijkende regel toe te passen.

Art. 10

Authenticatie van de tekst

1. De tekst van een verdrag tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties wordt als authentiek en definitief vastgesteld :

a) door de procedure, vastgesteld in die tekst of overeengekomen door de aan de opstelling van het verdrag deelnemende Staten en organisaties; of

b) indien in een dergelijke procedure niet is voorzien, door de ondertekening, ondertekening *ad referendum* of parafering door de vertegenwoordigers van die Staten en die organisaties waarin de tekst is opgenomen.

2. De tekst van een verdrag tussen internationale organisaties wordt als authentiek en definitief vastgesteld :

a) door de procedure, vastgesteld in die tekst of overeengekomen door de aan de opstelling van de tekst deelnemende organisaties; of

b) indien in een dergelijke procedure niet is voorzien, door de ondertekening, ondertekening *ad referendum* of parafering door de vertegenwoordigers van die organisaties van de verdragstekst of de slotakte van een conferentie waarin de tekst is opgenomen;

Art. 11

Middelen om de instemming door een verdrag gebonden te worden tot uitdrukking te brengen

1. De instemming van een Staat door een verdrag gebonden te worden, kan tot uitdrukking worden gebracht door ondertekening, door uitwisseling van akten die een verdrag vormen, door bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, of door ieder ander overeengekomen middel.

2. De instemming van internationale organisaties door een verdrag gebonden te worden, kan tot uitdrukking worden gebracht door ondertekening, door uitwisseling van akten die een verdrag vormen, door een handeling van formele bevestiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, of door ieder ander overeengekomen middel.

Art. 12

Het door ondertekening tot uitdrukking brengen van instemming door een verdrag gebonden te worden

1. De instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, wordt tot uitdrukking gebracht door de ondertekening door de vertegenwoordiger van die Staat of die organisatie, wanneer :

a) het verdrag erin voorziet dat de ondertekening dit gevolg heeft;

b) het op andere wijze vaststaat dat de Staten en de organisaties of, al naargelang het geval, de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, zijn overeengekomen dat de ondertekening dit gevolg heeft; of

c) de bedoeling van de Staat of organisatie om de ondertekening dit gevolg te geven uit de volmacht van zijn of

son représentant ou a été exprimée au cours de la négociation.

2. Aux fins du paragraphe 1 :

a) le paraphe du texte vaut signature du traité lorsqu'il est établi que les Etats et les organisations ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation en étaient ainsi convenus;

b) la signature *ad referendum* d'un traité par le représentant d'un Etat ou d'une organisation internationale, si elle est confirmée par cet Etat ou cette organisation, vaut signature définitive du traité.

Art. 13

Expression, par l'échange d'instruments constituant un traité, du consentement à être lié par un traité

Le consentement des Etats ou des organisations internationales à être liés par un traité constitué par les instruments échangés entre eux s'exprime par cet échange :

a) lorsque les instruments prévoient que leur échange aura cet effet; ou

b) lorsqu'il est par ailleurs établi que ces Etats et ces organisations ou, selon le cas, ces organisations étaient convenus que l'échange des instruments aurait cet effet.

Art. 14

Expression, par la ratification, un acte de confirmation formelle, l'acceptation ou l'approbation, du consentement à être lié par un traité

1. Le consentement d'un Etat à être lié par un traité s'exprime par la ratification :

a) lorsque le traité prévoit que ce consentement s'exprime par la ratification;

b) lorsqu'il est par ailleurs établi que les Etats et les organisations ayant participé à la négociation étaient convenus que la ratification serait requise;

c) lorsque le représentant de cet Etat a signé le traité sous réserve de ratification; ou

d) lorsque l'intention de cet Etat de signer le traité sous réserve de ratification ressort des pleins pouvoirs de son représentant ou a été exprimée au cours de la négociation.

2. Le consentement d'une organisation internationale à être liée par un traité s'exprime par un acte de confirmation formelle :

a) lorsque le traité prévoit que ce consentement s'exprime par un acte de confirmation formelle;

b) lorsqu'il est par ailleurs établi que les Etats et les organisations ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation étaient convenus qu'un acte de confirmation formelle serait requis;

haar vertegenwoordiger blijkt of tijdens de onderhandelingen te kennen is gegeven.

2. Voor de toepassing van het eerste lid :

a) geldt de parafering van een tekst als ondertekening van het verdrag, indien het vaststaat dat de Staten en organisaties, of, al naargelang het geval, de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, aldus zijn overeengekomen;

b) geldt de ondertekening *ad referendum* van een verdrag door de vertegenwoordiger van een Staat of een internationale organisatie, indien zij door die Staat of organisatie wordt bevestigd, als definitieve ondertekening van het verdrag.

Art. 13

Het door uitwisseling van akten die een verdrag vormen tot uitdrukking brengen van de instemming door een verdrag gebonden te worden

De instemming van Staten of internationale organisaties gebonden te worden door een verdrag, dat wordt gevormd door tussen hen uitgewisselde akten, wordt tot uitdrukking gebracht door deze uitwisseling, wanneer :

a) de akten erin voorzien dat hun uitwisseling dit gevolg heeft; of

b) het op andere wijze vaststaat, dat die Staten en die organisaties of, al naargelang het geval, die organisaties, zijn overeengekomen dat de uitwisseling van akten dit gevolg heeft.

Art. 14

Het door bekrachtiging, een handeling van formele bevestiging, aanvaarding of goedkeuring tot uitdrukking brengen van de instemming door een verdrag gebonden te worden

1. De instemming van een Staat door een verdrag gebonden te worden wordt tot uitdrukking gebracht door bekrachtiging, wanneer :

a) het verdrag er in voorziet dat deze instemming door bekrachtiging tot uitdrukking wordt gebracht;

b) het op andere wijze vaststaat dat de Staten en de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, waren overeengekomen dat bekrachtiging is vereist;

c) de vertegenwoordiger van deze Staat het verdrag onder voorbehoud van bekrachtiging heeft ondertekend; of

d) de bedoeling van deze Staat om het verdrag te ondertekenen onder voorbehoud van bekrachtiging blijkt uit de volmacht van zijn vertegenwoordiger of tijdens de onderhandelingen te kennen is gegeven.

2. De instemming van een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, wordt tot uitdrukking gebracht door een handeling van formele bevestiging wanneer :

a) het verdrag er in voorziet dat deze instemming tot uitdrukking wordt gebracht door een handeling van formele bevestiging;

b) het op andere wijze vaststaat dat de Staten en organisaties of, al naargelang het geval, de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, waren overeengekomen dat een handeling van formele bevestiging is vereist;

c) lorsque le représentant de cette organisation a signé le traité sous réserve d'un acte de confirmation formelle; ou

d) lorsque l'intention de cette organisation de signer le traité sous réserve d'un acte de confirmation formelle ressort des pleins pouvoirs de son représentant ou a été exprimée au cours de la négociation.

3. Le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité s'exprime par l'acceptation ou l'approbation dans des conditions analogues à celles qui s'appliquent à la ratification ou, selon le cas, à un acte de confirmation formelle.

Art. 15

Expression, par l'adhésion, du consentement à être lié par un traité

Le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité s'exprime par l'adhésion :

a) lorsque le traité prévoit que ce consentement peut être exprimé par cet Etat ou cette organisation par voie d'adhésion;

b) lorsqu'il est par ailleurs établi que les Etats et les organisations ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation étaient convenus que ce consentement pourrait être exprimé par cet Etat ou cette organisation par voie d'adhésion; ou

c) lorsque toutes les parties sont convenues ultérieurement que ce consentement pourrait être exprimé par cet Etat ou cette organisation par voie d'adhésion.

Art. 16

Echange ou dépôt des instruments de ratification, de confirmation formelle, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion

1. A moins que le traité n'en dispose autrement, les instruments de ratification, les instruments relatifs à un acte de confirmation formelle ou les instruments d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion établissent le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales au moment :

a) de leur échange entre les Etats contractants et les organisations contractantes;

b) de leur dépôt auprès du dépositaire; ou

c) de leur notification aux Etats contractants et aux organisations contractantes ou au dépositaire, s'il en est ainsi convenu.

2. A moins que le traité n'en dispose autrement, les instruments relatifs à un acte de confirmation formelle ou les instruments d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion établissent le consentement d'une organisation internationale à être liée par un traité entre des organisations internationales au moment :

a) de leur échange entre les organisations contractantes;

c) de vertegenwoordiger van de organisatie het verdrag onder voorbehoud van een handeling van formele bevestiging heeft ondertekend; of

d) de bedoeling van de organisatie om het verdrag te ondertekenen onder voorbehoud van een handeling van formele bevestiging blijkt uit de volmacht van haar vertegenwoordiger of tijdens de onderhandelingen te kennen is gegeven.

3. De instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, wordt tot uitdrukking gebracht door aanvaarding of goedkeuring hiervan op soortgelijke voorwaarden als gelden voor zijn op bekrachtiging, of, al naar gelang het geval, een handeling van formele bevestiging.

Art. 15

Het door toetreding tot uitdrukking brengen van de instemming door een verdrag gebonden te worden

De instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, wordt tot uitdrukking gebracht door toetreding, wanneer :

a) het verdrag er in voorziet dat deze instemming door deze Staat of deze organisatie tot uitdrukking kan worden gebracht door toetreding;

b) het op andere wijze vaststaat, dat de Staten en de organisaties of, al naar gelang het geval, de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, zijn overeengekomen dat deze instemming door deze Staat of deze organisatie tot uitdrukking kan worden gebracht door toetreding.

Art. 16

Uitwisseling of nederlegging van akten van bekrachtiging, formele bevestiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding

1. Tenzij het verdrag anders bepaalt, leggen de akten van bekrachtiging, de akten inzake een handeling van formele bevestiging of de akten van aanvaarding, goedkeuring of toetreding de instemming van een Staat of een internationale organisatie vast om door een verdrag tussen één of meer Staten of één of meer internationale organisaties te worden gebonden op het ogenblik van :

a) hun uitwisseling tussen de verdragsluitende Staten en de verdragsluitende organisaties;

b) hun nederlegging bij de depositaris; of

c) hun kennisgeving aan de verdragsluitende Staten en de verdragsluitende organisaties of aan de depositaris, indien aldus is overeengekomen.

2. Tenzij het verdrag anders bepaalt, leggen de akten inzake een handeling van formele bevestiging of de akten van aanvaarding, goedkeuring of toetreding de instemming van een internationale organisatie vast om door een verdrag tussen internationale organisaties te worden gebonden, op het ogenblik van :

a) hun uitwisseling tussen de verdragsluitende organisaties;

- b) de leur dépôt auprès du dépositaire; ou
- c) de leur notification aux organisations contractantes ou au dépositaire, s'il en est ainsi convenu.

Art. 17

Consentement à être lié par une partie d'un traité et choix entre des dispositions différentes

1. Sans préjudice des articles 19 à 23, le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par une partie d'un traité ne produit effet que si le traité le permet ou si les Etats contractants et les organisations contractantes ou, selon le cas, les organisations contractantes y consentent.

2. Le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité qui permet de choisir entre des dispositions différentes ne produit effet que si les dispositions sur lesquelles il porte sont clairement indiquées.

Art. 18

Obligation de ne pas priver un traité de son objet et de son but avant son entrée en vigueur

Un Etat ou une organisation internationale doit s'abstenir d'actes qui priveraient un traité de son objet et de son but :

a) lorsque cet Etat ou cette organisation a signé le traité ou a échangé les instruments constituant le traité sous réserve de ratification, d'un acte de confirmation formelle, d'acceptation ou d'approbation, tant que cet Etat ou cette organisation n'a pas manifesté son intention de ne pas devenir partie au traité; ou

b) lorsque cet Etat ou cette organisation a exprimé son consentement à être lié par le traité, dans la période qui précède l'entrée en vigueur du traité et à condition que celle-ci ne soit pas indûment retardée.

Section 2

Réserves

Art. 19

Formulation des réserves

Un Etat ou une organisation internationale, au moment de signer, de ratifier, de confirmer formellement, d'accepter, d'approuver un traité ou d'y adhérer, peut formuler une réserve, à moins :

- a) que la réserve ne soit interdite par le traité;
- b) que le traité ne dispose que seules des réserves déterminées, parmi lesquelles ne figure pas la réserve en question, peuvent être faites; ou
- c) que, dans les cas autres que ceux visés aux alinéas a) et b), la réserve ne soit incompatible avec l'objet et le but du traité.

- b) hun nederlegging bij de depositaris;
- c) hun kennisgeving aan de verdragsluitende organisaties of aan de depositaris, indien aldus is overeengekomen.

Art. 17

Instemming door een deel van het verdrag gebonden te worden en keuze tussen verschillende bepalingen

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 19 tot 23 heeft de instemming van een Staat of een internationale organisatie gebonden te worden door een deel van een verdrag slechts gevolgen indien het verdrag dit toelaat of indien de andere verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties of, al naar gelang het geval, de verdragsluitende organisaties hiermede instemmen.

2. De instemming van een Staat of een internationale organisatie gebonden te worden door een verdrag dat een keuze veroorlooft uit verschillende bepalingen, heeft slechts gevolgen indien duidelijk is aangegeven op welke van de bepalingen de instemming betrekking heeft.

Art. 18

Verplichting voorwerp en doel van een verdrag niet ongedaan te maken alvorens zijn inwerkingtreding

Een Staat of een internationale organisatie moet zich onthouden van handelingen die een verdrag zijn voorwerp en zijn doel zouden ontnemen, wanneer :

a) die Staat of die organisatie het verdrag heeft ondertekend of de akten die het verdrag vormen heeft uitgewisseld onder voorbehoud van bekrachtiging, een handeling van formele bevestiging, aanvaarding of goedkeuring, totdat die Staat of die organisatie zijn of haar bedoeling geen partij te willen worden bij het verdrag kenbaar heeft gemaakt; of

b) die Staat of die organisatie zijn of haar instemming door het verdrag gebonden te worden tot uitdrukking heeft gebracht in de periode die aan de inwerkingtreding van het verdrag voorafgaat op voorwaarde dat deze inwerkingtreding niet onnodig wordt vertraagd.

Afdeling 2

Voorbehouden

Art. 19

Het maken van voorbehouden

Een Staat of een internationale organisatie kan op het ogenblik van ondertekening, bekrachtiging, formele bevestiging, aanvaarding of goedkeuring van een verdrag of toetreding tot een verdrag een voorbehoud maken, tenzij :

- a) dit voorbehoud is verboden door het verdrag;
- b) het verdrag bepaalt dat slechts bepaalde voorbehouden, waaronder niet het voorbehoud in kwestie, kunnen worden gemaakt; of
- c) voor zover het andere gevallen dan omschreven onder a) en b) betreft, het voorbehoud niet verenigbaar is met voorwerp en doel van het verdrag.

Art. 20

Acceptation des réserves et objections aux réserves

1. Une réserve expressément autorisée par un traité n'a pas à être ultérieurement acceptée par les Etats contractants et par les organisations contractantes ou, selon le cas, par les organisations contractantes, à moins que le traité ne le prévoie.

2. Lorsqu'il ressort du nombre restreint d'Etats et d'organisations ou, selon le cas, d'organisations ayant participé à la négociation, ainsi que de l'objet et du but d'un traité, que l'application du traité dans son intégralité entre toutes les parties est une condition essentielle du consentement de chacune d'elles à être liée par le traité, une réserve doit être acceptée par toutes les parties.

3. Lorsqu'un traité est un acte constitutif d'une organisation internationale et à moins qu'il n'en dispose autrement, une réserve exige l'acceptation de l'organe compétent de cette organisation.

4. Dans les cas autres que ceux visés aux paragraphes précédents et à moins que le traité n'en dispose autrement,

a) l'acceptation d'une réserve par un Etat contractant ou par une organisation contractante fait de l'Etat ou de l'organisation internationale auteur de la réserve une partie au traité par rapport à l'Etat ou à l'organisation ayant accepté la réserve si le traité est en vigueur ou lorsqu'il entre en vigueur pour l'auteur de la réserve et l'Etat ou l'organisation qui a accepté la réserve;

b) l'objection faite à une réserve par un Etat contractant ou par une organisation contractante n'empêche pas le traité d'entrer en vigueur entre l'Etat ou l'organisation internationale qui a formulé l'objection et l'Etat ou l'organisation auteur de la réserve, à moins que l'intention contraire n'ait été nettement exprimée par l'Etat ou par l'organisation qui a formulé l'objection;

c) un acte exprimant le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par le traité et contenant une réserve prend effet dès qu'au moins un Etat contractant ou une organisation contractante a accepté la réserve.

5. Aux fins des paragraphes 2 et 4 et à moins que le traité n'en dispose autrement, une réserve est réputée avoir été acceptée par un Etat ou une organisation internationale si ces derniers n'ont pas formulé d'objection à la réserve soit à l'expiration des douze mois qui suivent la date à laquelle ils en ont reçu notification, soit à la date à laquelle ils ont exprimé leur consentement à être liés par le traité, si celle-ci est postérieure.

Art. 21

Effets juridiques des réserves et des objections aux réserves

1. Une réserve établie à l'égard d'une autre partie conformément aux articles 19, 20 et 23 :

a) modifie pour l'Etat ou pour l'organisation internationale auteur de la réserve dans ses relations avec cette autre

Art. 20

Aanvaarding van een bezwaar tegen voorbehouden

1. Een door een verdrag uitdrukkelijk toegestaan voorbehoud behoeft niet nadien door de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties, of, al naar gelang het geval, de verdragsluitende organisaties te worden aanvaard, tenzij het verdrag dat voorschrijft.

2. Wanneer uit het beperkte aantal Staten en organisaties of, al naar gelang het geval, organisaties dat aan de onderhandelingen heeft deelgenomen en uit het voorwerp en doel van het verdrag blijkt, dat de toepassing van het verdrag in zijn geheel tussen alle partijen een wezenlijke voorwaarde is voor de instemming van elk hunner door het verdrag gebonden te worden, dient een voorbehoud door alle partijen te worden aanvaard.

3. Wanneer een verdrag een oprichtingsakte van een internationale organisatie is en tenzij het anders bepaalt, dient een voorbehoud door het bevoegde orgaan van deze organisatie te worden aanvaard.

4. In andere gevallen dan die waarin de voorgaande leden voorzien en tenzij het verdrag anders bepaalt :

a) maakt de aanvaarding van een voorbehoud door een verdragsluitende Staat of verdragsluitende organisatie de Staat of de internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt partij bij het verdrag met betrekking tot de aanvaardende Staat of organisatie, indien het verdrag in werking is of wanneer het in werking treedt voor de Staat of de organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt en voor de aanvaardende Staat of organisatie.

b) verhindert het bezwaar van een verdragsluitende Staat of organisatie tegen een voorbehoud niet de inwerkingtreding van het verdrag tussen de Staat of internationale organisatie die het bezwaar heeft aangetekend en de Staat of internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt, tenzij de tegengestelde bedoeling duidelijk is uitgedrukt door de Staat of organisatie die het bezwaar heeft aangetekend;

c) wordt een akte, waarin de instemming van een Staat of een internationale organisatie door het verdrag gebonden te worden tot uitdrukking wordt gebracht en die een voorbehoud bevat, van kracht zodra ten minste één verdragsluitende Staat of één verdragsluitende organisatie het voorbehoud heeft aanvaard.

5. Voor de toepassing van het tweede en vierde lid en tenzij het verdrag anders bepaalt, wordt een voorbehoud geacht te zijn aanvaard door een Staat of een internationale organisatie, indien deze geen bezwaar heeft gemaakt tegen het voorbehoud binnen twaalf maanden na de datum waarop deze de kennisgeving daarvan ontvangen heeft, of op de dag waarop deze zijn of haar instemming door het verdrag gebonden te worden tot uitdrukking heeft gebracht indien deze dag op een latere datum valt.

Art. 21

Rechtsgevolgen van voorbehouden en bezwaren tegen voorbehouden

1. Een voorbehoud, gemaakt ten aanzien van een andere partij overeenkomstig de artikelen 19, 20 en 23 :

a) wijzigt voor de Staat of de internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt in zijn of haar betrekkin-

partie les dispositions du traité sur lesquelles porte la réserve, dans la mesure prévue par cette réserve; et

b) modifie ces dispositions dans la même mesure pour cette autre partie dans ses relations avec l'Etat ou avec l'organisation internationale auteur de la réserve.

2. La réserve ne modifie pas les dispositions du traité pour les autres parties au traité dans leurs rapports *inter se*.

3. Lorsqu'un Etat ou une organisation internationale qui a formulé une objection à une réserve ne s'est pas opposé à l'entrée en vigueur du traité entre lui-même ou elle-même et l'Etat ou l'organisation auteur de la réserve, les dispositions sur lesquelles porte la réserve ne s'appliquent pas entre l'auteur de la réserve et l'Etat ou l'organisation qui a formulé l'objection, dans la mesure prévue par la réserve.

Art. 22

Retrait des réserves et des objections aux réserves

1. A moins que le traité n'en dispose autrement, une réserve peut à tout moment être retirée sans que le consentement de l'Etat ou de l'organisation internationale qui a accepté la réserve soit nécessaire pour son retrait.

2. A moins que le traité n'en dispose autrement, une objection à une réserve peut à tout moment être retirée.

3. A moins que le traité n'en dispose ou qu'il n'en soit convenu autrement,

a) le retrait d'une réserve ne prend effet à l'égard d'un Etat contractant ou d'une organisation contractante que lorsque cet Etat ou cette organisation en a reçu notification;

b) le retrait d'une objection à une réserve ne prend effet que lorsque l'Etat ou l'organisation internationale qui a formulé la réserve a reçu notification de ce retrait.

Art. 23

Procédure relative aux réserves

1. La réserve, l'acceptation expresse d'une réserve et l'objection à une réserve doivent être formulées par écrit et communiquées aux Etats contractants et aux organisations contractantes et aux autres Etats et autres organisations internationales ayant qualité pour devenir parties au traité.

2. Lorsqu'elle est formulée lors de la signature du traité sous réserve de ratification, d'un acte de confirmation formelle, d'acceptation ou d'approbation, une réserve doit être confirmée formellement par l'Etat ou par l'organisation internationale qui en est l'auteur, au moment où il exprime son consentement à être lié par le traité. En pareil cas, la réserve sera réputée avoir été faite à la date à laquelle elle a été confirmée.

3. Une acceptation expresse d'une réserve ou d'une objection faite à une réserve, si elles sont antérieures à la confirmation de cette dernière, n'ont pas besoin d'être elles-mêmes confirmées.

gen met deze andere partij de bepalingen van het verdrag waarop het voorbehoud betrekking heeft, in de mate voorzien in dit voorbehoud; en

b) wijzigt deze bepalingen in dezelfde mate voor deze andere partij in haar betrekkingen met de Staat of internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt.

2. Het voorbehoud wijzigt niet de bepalingen van het verdrag voor de andere partijen bij het verdrag *inter se*.

3. Wanneer een Staat of een internationale organisatie die bezwaar heeft gemaakt tegen een voorbehoud zich niet heeft verzet tegen de inwerkingtreding van het verdrag tussen hem of haar en de Staat of organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt, zijn de bepalingen waarop het voorbehoud betrekking heeft niet van toepassing tussen de Staat of de organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt en de Staat of organisatie die hiertegen bezwaar heeft gemaakt, in de mate voorzien in het voorbehoud.

Art. 22

Het intrekken van voorbehouden en bezwaren tegen voorbehouden

1. Tenzij het verdrag anders bepaalt, kan een voorbehoud elk ogenblik worden ingetrokken zonder dat daarvoor de instemming nodig is van een Staat of een internationale organisatie die het voorbehoud heeft aanvaard.

2. Tenzij het verdrag anders bepaalt, kan een bezwaar tegen een voorbehoud te allen tijde worden ingetrokken.

3. Tenzij het verdrag anders bepaalt of indien anders is overeengekomen :

a) wordt het intrekken van een voorbehoud pas ten aanzien van een verdragsluitende Staat of een verdragsluitende organisatie van kracht wanneer die Staat of die organisatie een kennisgeving dienaangaande heeft ontvangen;

b) wordt het intrekken van een bezwaar tegen een voorbehoud pas van kracht wanneer de Staat of de internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt een kennisgeving van de intrekking heeft ontvangen.

Art. 23

Procedure betreffende voorbehouden

1. Een voorbehoud, een uitdrukkelijke aanvaarding van een voorbehoud en een bezwaar tegen een voorbehoud moeten schriftelijk worden vastgelegd en aan de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties en aan andere Staten en internationale organisaties die gerechtigd zijn partij bij het verdrag te worden, worden medegedeeld.

2. Indien een voorbehoud wordt gemaakt bij de ondertekening van het verdrag onder voorbehoud van bekrachtiging, een handeling van formele bevestiging, aanvaarding of goedkeuring, moet dit formeel bevestigd worden door de Staat of de internationale organisatie die het voorbehoud heeft gemaakt op het ogenblik dat deze zijn of haar instemming door het verdrag gebonden te worden, tot uitdrukking brengt. In een dergelijk geval zal het voorbehoud worden beschouwd te zijn gemaakt op de dag van bevestiging.

3. Een uitdrukkelijke aanvaarding van een voorbehoud of een bezwaar tegen een voorbehoud behoeft, indien voorafgegaan aan een bevestiging van dat voorbehoud, zelf niet te worden bevestigd.

4. Le retrait d'une réserve ou d'une objection à une réserve doit être formulé par écrit.

Section 3

Entrée en vigueur des traités et application à titre provisoire

Art. 24

Entrée en vigueur

1. Un traité entre en vigueur suivant les modalités et à la date fixées par ses dispositions ou par un accord entre les Etats et les organisations ou, selon le cas, entre les organisations ayant participé à la négociation.

2. A défaut de telles dispositions ou d'un tel accord, un traité entre en vigueur dès que le consentement à être lié par le traité a été établi pour tous les Etats et toutes les organisations ou, selon le cas, pour toutes les organisations ayant participé à la négociation.

3. Lorsque le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité est établi à une date postérieure à l'entrée en vigueur dudit traité, celui-ci, à moins qu'il n'en dispose autrement, entre en vigueur à l'égard de cet Etat ou de cette organisation à cette date.

4. Les dispositions d'un traité qui réglementent l'authentification du texte, l'établissement du consentement à être lié par le traité, les modalités ou la date d'entrée en vigueur, les réserves, les fonctions du dépositaire, ainsi que les autres questions qui se posent nécessairement avant l'entrée en vigueur du traité, sont applicables dès l'adoption du texte.

Art. 25

Application à titre provisoire

1. Un traité ou une partie d'un traité s'applique à titre provisoire en attendant son entrée en vigueur

- a) si le traité lui-même en dispose ainsi; ou
- b) si les Etats et les organisations ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation en étaient ainsi convenus d'une autre manière.

2. A moins que le traité n'en dispose autrement ou que les Etats et les organisations internationales ayant participé à la négociation ou, selon le cas, les organisations ayant participé à la négociation n'en soient convenus autrement, l'application à titre provisoire d'un traité ou d'une partie d'un traité à l'égard d'un Etat ou d'une organisation prend fin si cet Etat ou cette organisation notifie aux Etats et aux organisations entre lesquels le traité est appliqué provisoirement son intention de ne pas devenir partie au traité.

4. Het intrekken van een voorbehoud of een bezwaar tegen een voorbehoud dient schriftelijk te geschieden.

Afdeling 3

Inwerkingtreding van verdragen en voorlopige toepassing

Art. 24

Inwerkingtreding

1. Een verdrag treedt in werking op de wijze en op de datum zoals voorzien in zijn bepalingen, of krachtens overeenstemming tussen de Staten en de organisaties of, al naar gelang het geval, de organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen.

2. Indien dergelijke bepalingen of een dergelijke overeenstemming ontbreken, treedt een verdrag in werking zodra de instemming door het verdrag gebonden te worden, vaststaat voor alle Staten en organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen, of, al naar gelang het geval, de organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen.

3. Wanneer de instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden tot uitdrukking wordt gebracht op een datum na de inwerkingtreding van dit verdrag treedt het in werking voor deze Staat of die organisatie op deze datum, tenzij het verdrag anders bepaalt.

4. De bepalingen van een verdrag, die de authenticatie van de tekst, het tot uitdrukking brengen van de instemming door het verdrag gebonden te worden, de wijze of de datum van inwerkingtreding, de voorbehouden, de werkzaamheden van de depositaris, alsmede de andere vraagstukken die zich noodzakelijkerwijze voordoen voor de inwerkingtreding van het verdrag regelen, zijn van toepassing vanaf het tijdstip van de aanneming van de tekst.

Art. 25

Voorlopige toepassing

1. Een verdrag of een deel van een verdrag wordt voorlopig toegepast in afwachting van zijn inwerkingtreding, indien

- a) het verdrag zulks bepaalt; of
- b) de Staten en de organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen of, al naar gelang het geval, de organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen, op een andere wijze aldus zijn overeengekomen.

2. Tenzij het verdrag anders bepaalt, of de Staten en de organisaties of, al naar gelang het geval, de organisaties, die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen anders zijn overeengekomen, houdt de voorlopige toepassing van een verdrag of een deel van een verdrag voor een Staat of een internationale organisatie op, als deze Staat of die organisatie de Staten en organisaties waartussen het verdrag voorlopig wordt toegepast, in kennis stelt van zijn of haar voornemen geen partij te worden bij het verdrag.

PARTIE III

Respect, application et interprétation des traités**Section 1***Respect des traités***Art. 26***Pacta sunt servanda*

Tout traité en vigueur lie les parties et doit être exécuté par elles de bonne foi.

Art. 27*Droit interne des Etats, règles des organisations internationales et respect des traités*

1. Un Etat partie à un traité ne peut invoquer les dispositions de son droit interne comme justifiant la non-exécution du traité.

2. Une organisation internationale partie à un traité ne peut invoquer les règles de l'organisation comme justifiant la non-exécution du traité.

3. Les règles énoncées dans les paragraphes précédents sont sans préjudice de l'article 46.

Section 2*Application des traités***Art. 28***Non-rétroactivité des traités*

A moins qu'une intention différente ne ressorte du traité ou ne soit par ailleurs établie, les dispositions d'un traité ne lient pas une partie en ce qui concerne un acte ou fait antérieur à la date d'entrée en vigueur de ce traité au regard de cette partie ou une situation qui avait cessé d'exister à cette date.

Art. 29*Application territoriale des traités*

A moins qu'une intention différente ne ressorte du traité ou ne soit par ailleurs établie, un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales lie chacun des Etats parties à l'égard de l'ensemble de son territoire.

Art. 30*Application de traités successifs portant sur la même matière*

1. Les droits et obligations des Etats et organisations internationales parties à des traités successifs portant sur

DEEL III

Naleving, toepassing en uitlegging van verdragen**Afdeling 1***Naleving van verdragen***Art. 26***Pacta sunt servanda*

Elk in werking getreden verdrag verbindt de partijen en moet door hen te goeder trouw ten uitvoer worden gelegd.

Art. 27*Nationaal recht van Staten, regels van internationale organisaties en naleving van verdragen*

1. Een Staat die partij is bij een verdrag mag zich niet beroepen op de bepalingen van zijn nationale recht om het niet ten uitvoer leggen van een verdrag te rechtvaardigen.

2. Een internationale organisatie die partij is bij een verdrag mag zich niet beroepen op de regels van die organisatie om het niet ten uitvoer leggen van een verdrag te rechtvaardigen.

3. De in de voorgaande leden vervatte regels gelden onverminderd artikel 46.

Afdeling 2*Toepassing van verdragen***Art. 28***Niet-terugwerkende kracht van verdragen*

Tenzij een andere bedoeling uit het verdrag blijkt of op andere wijze is komen vast te staan, binden de bepalingen van een verdrag een partij niet met betrekking tot een handeling of feit, voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding van dit verdrag voor deze partij, of enige situatie die op die datum niet meer bestond.

Art. 29*Territoriale reikwijdte van verdragen*

Tenzij een andere bedoeling uit het verdrag blijkt of op andere wijze is komen vast te staan, bindt een verdrag tussen een of meer Staten en een of meer internationale organisaties elke Staat die hierbij partij is ten opzichte van zijn gehele grondgebied.

Art. 30*Toepassing van achtereenvolgende verdragen die betrekking hebben op eenzelfde onderwerp*

1. De rechten en verplichtingen van Staten en internationale organisaties die partij zijn bij achtereenvolgende

la même matière sont déterminés conformément aux paragraphes suivants.

2. Lorsqu'un traité précise qu'il est subordonné à un traité antérieur ou postérieur ou qu'il ne doit pas être considéré comme incompatible avec cet autre traité, les dispositions de celui-ci l'emportent.

3. Lorsque toutes les parties au traité antérieur sont également parties au traité postérieur, sans que le traité antérieur ait pris fin ou que son application ait été suspendue en vertu de l'article 59, le traité antérieur ne s'applique que dans la mesure où ses dispositions sont compatibles avec celles du traité postérieur.

4. Lorsque les parties au traité antérieur ne sont pas toutes parties au traité postérieur.

a) dans les relations entre deux parties, qui sont chacune partie aux deux traités, la règle applicable est celle qui est énoncée au paragraphe 3;

b) dans les relations entre une partie aux deux traités et une partie à un traité seulement, le traité auquel elles sont toutes deux parties régit leurs droits et obligations réciproques.

5. Le paragraphe 4 s'applique sans préjudice de l'article 41, de toute question d'extinction ou de suspension de l'application d'un traité aux termes de l'article 60, ou de toute question de responsabilité qui peut naître pour un Etat ou une organisation internationale de la conclusion ou de l'application d'un traité dont les dispositions sont incompatibles avec les obligations qui lui incombent à l'égard d'un Etat ou d'une organisation en vertu d'un autre traité.

6. Les paragraphes précédents sont sans préjudice du fait qu'en cas de conflit entre les obligations découlant de la Charte des Nations Unies et les obligations découlant d'un traité, les premières prévaudront.

Section 3

Interprétation des traités

Art. 31

Règle générale d'interprétation

1. Un traité doit être interprété de bonne foi suivant le sens ordinaire à attribuer aux termes du traité dans leur contexte et à la lumière de son objet et de son but.

2. Aux fins de l'interprétation d'un traité, le contexte comprend, outre le texte, préambule et annexes inclus :

a) tout accord ayant rapport au traité et qui est intervenu entre toutes les parties à l'occasion de la conclusion du traité;

b) tout instrument établi par une ou plusieurs parties à l'occasion de la conclusion du traité et accepté par les autres parties en tant qu'instrument ayant rapport au traité.

3. Il sera tenu compte, en même temps que du contexte :

a) de tout accord ultérieur intervenu entre les parties au sujet de l'interprétation du traité ou de l'application de ses dispositions;

verdragen die betrekking hebben op eenzelfde onderwerp worden bepaald overeenkomstig de volgende leden.

2. Wanneer een verdrag uitdrukkelijk vermeldt dat het ondergeschikt is aan een eerder of later verdrag of dat het niet als onverenigbaar met dat andere verdrag moet worden beschouwd, hebben de bepalingen van dat andere verdrag voorrang.

3. Wanneer alle partijen bij het eerdere verdrag eveneens partij zijn bij het latere verdrag, zonder dat het eerdere verdrag beëindigd is of zijn werking is opgeschort krachtens artikel 59, is het eerdere verdrag slechts van toepassing in de mate waarin zijn bepalingen verenigbaar zijn met die van het latere verdrag.

4. Wanneer de partijen bij het eerdere verdrag niet alle partij zijn bij het latere verdrag :

a) is in de betrekkingen tussen twee partijen die partij zijn bij beide verdragen de regel van toepassing die in het derde lid is vastgesteld;

b) regelt in de betrekkingen tussen een partij die partij is bij beide verdragen en een partij die slechts partij is bij een van deze verdragen het verdrag waarbij beide partij zijn hun wederzijdse rechten en verplichtingen.

5. Het vierde lid is van toepassing onverminderd artikel 41 of enig vraagstuk aangaande de beëindiging of de opschorting van de werking van een verdrag op grond van artikel 60 of enig vraagstuk aangaande de verantwoordelijkheid die voor een Staat of een internationale organisatie kan ontstaan uit het sluiten of de toepassing van een verdrag waarvan de bepalingen onverenigbaar zijn met de verplichtingen die op hem of haar rusten ten aanzien van een andere Staat of organisatie krachtens een ander verdrag.

6. De voorgaande leden zijn van toepassing onverminderd het feit dat in geval van tegenstrijdigheid tussen verplichtingen voortvloeiend uit het Handvest der Verenigde Naties en verplichtingen voortvloeiend uit een verdrag, de verplichtingen voortvloeiend uit het Handvest der Verenigde Naties prevaleren.

Afdeling 3

Uitlegging van verdragen

Art. 31

Algemene regel van uitlegging

1. Een verdrag moet te goeder trouw worden uitgelegd overeenkomstig de gewone betekenis van de termen van het verdrag in hun context en in het licht van voorwerp en doel van het verdrag.

2. Voor de uitlegging van een verdrag omvat de context, behalve de tekst, met inbegrip van preambule en bijlagen :

a) iedere overeenstemming die betrekking heeft op het verdrag en die bij het sluiten van het verdrag tussen alle partijen is bereikt;

b) iedere akte opgesteld door een of meer partijen bij het sluiten van het verdrag en door de andere partijen erkend als betrekking hebbende op het verdrag.

3. Behalve met de context dient ook rekening te worden gehouden met :

a) iedere later tot stand gekomen overeenstemming tussen de partijen met betrekking tot de uitlegging van het verdrag of de toepassing van zijn bepalingen;

b) de toute pratique ultérieurement suivie dans l'application du traité par laquelle est établi l'accord des parties de l'interprétation du traité;

c) de toute règle pertinente de droit international applicable dans les relations entre les parties.

4. Un terme sera entendu dans un sens particulier s'il est établi que telle était l'intention des parties.

Art. 32

Moyens complémentaires d'interprétation

Il peut être fait appel à des moyens complémentaires d'interprétation, et notamment aux travaux préparatoires et aux circonstances dans lesquelles le traité a été conclu, en vue soit de confirmer le sens résultant de l'application de l'article 31, soit de déterminer le sens lorsque l'interprétation donnée conformément à l'article 31 :

a) laisse le sens ambigu ou obscur; ou

b) conduit à un résultat qui est manifestement absurde ou déraisonnable.

Art. 33

Interprétation de traités authentifiés en deux ou plusieurs langues

1. Lorsqu'un traité a été authentifié en deux ou plusieurs langues, son texte fait foi dans chacune de ces langues, à moins que le traité ne dispose ou que les parties ne conviennent qu'en cas de divergence un texte déterminé l'emportera.

2. Une version du traité dans une langue autre que l'une de celles dans lesquelles le texte a été authentifié ne sera considérée comme texte authentique que si le traité le prévoit ou si les parties en sont convenues.

3. Les termes d'un traité sont présumés avoir le même sens dans les divers textes authentiques.

4. Sauf le cas où un texte déterminé l'emporte conformément au paragraphe 1, lorsque la comparaison des textes authentiques fait apparaître une différence de sens que l'application des articles 31 et 32 ne permet pas d'éliminer, on adoptera le sens qui, compte tenu de l'objet et du but du traité, concilie le mieux ces textes.

Section 4

Traités et Etats tiers ou organisations tierces

Art. 34

Règle générale concernant les Etats tiers ou les organisations tierces

Un traité ne crée ni obligations ni droits pour un Etat tiers ou pour une organisation tierce sans le consentement de cet Etat ou de cette organisation.

b) ieder later gebruik in de toepassing van het verdrag waardoor overeenstemming van de partijen inzake de uitlegging van het verdrag is ontstaan;

c) iedere ter zake dienende regel van het volkenrecht die op de betrekkingen tussen de partijen kan worden toegepast.

4. Een term dient in een bijzondere betekenis verstaan te worden als vaststaat dat dit de bedoeling van de partijen is geweest.

Art. 32

Aanvullende middelen van uitlegging

Er kan een beroep worden gedaan op aanvullende middelen van uitlegging en in het bijzonder op de voorbereidende werkzaamheden en de omstandigheden waaronder het verdrag is gesloten, om de betekenis die voortvloeit uit de toepassing van artikel 31 te bevestigen of de betekenis te bepalen wanneer de uitlegging, geschied overeenkomstig artikel 31 :

a) de betekenis dubbelzinnig of duister laat; of

b) leidt tot een resultaat dat duidelijk ongerijmd of onredelijk is.

Art. 33

Uitlegging van in twee of meer talen geauthentiseerde verdragen

1. Wanneer een verdrag geauthentiseerd is in twee of meer talen, heeft de tekst in elk der talen rechtskracht, tenzij het verdrag bepaalt of de partijen overeenkomen dat in geval van verschil een bepaalde tekst moet prevaleren.

2. Een versie van het verdrag in een andere taal dan een van de talen waarin de tekst geauthentiseerd is, wordt slechts beschouwd als een authentieke tekst, indien het verdrag daarin voorziet of als de partijen zulks zijn overeengekomen.

3. De termen van een verdrag worden geacht dezelfde betekenis te hebben in de onderscheiden authentieke teksten.

4. Behalve in het geval dat een bepaalde tekst overeenkomstig het eerste lid prevaleert, dient men, wanneer de vergelijking van de authentieke teksten een verschil in betekenis oplevert dat niet door toepassing van de artikelen 31 en 32 wordt weggenomen, de betekenis aan te nemen die, rekening houdend met het voorwerp en doel van het verdrag deze teksten het best met elkaar verzoent.

Afdeling 4

Verdragen en derde Staten of derde organisaties

Art. 34

Algemene regel betreffende derde Staten en derde organisaties

Een verdrag schept geen verplichtingen of rechten voor een derde Staat of derde organisatie zonder instemming van die Staat of organisatie.

Art. 35

Traités prévoyant des obligations pour des Etats tiers ou des organisations tierces

Une obligation naît pour un Etat tiers ou une organisation tierce d'une disposition d'un traité si les parties à ce traité entendent créer l'obligation au moyen de cette disposition et si l'Etat tiers ou l'organisation tierce accepte expressément par écrit cette obligation. L'acceptation par l'organisation tierce d'une telle obligation est régie par les règles de cette organisation.

Art. 36

Traités prévoyant des droits pour des Etats tiers ou des organisations tierces

1. Un droit naît pour un Etat tiers d'une disposition d'un traité si les parties à ce traité entendent, par cette disposition, conférer ce droit soit à l'Etat tiers ou à un groupe d'Etats auquel il appartient, soit à tous les Etats, et si l'Etat tiers y consent. Le consentement est présumé tant qu'il n'y a pas d'indication contraire, à moins que le traité n'en dispose autrement.

2. Un droit naît pour une organisation tierce d'une disposition d'un traité si les parties à ce traité entendent, par cette disposition, conférer ce droit soit à l'organisation tierce ou à un groupe d'organisations internationales auquel elle appartient, soit à toutes les organisations, et si l'organisation tierce y consent. Le consentement est régi par les règles de l'organisation.

3. Un Etat ou une organisation internationale qui exerce un droit en application du paragraphe 1 ou 2 est tenu de respecter, pour l'exercice de ce droit, les conditions prévues dans le traité ou établies conformément à ses dispositions.

Art. 37

Révocation ou modification d'obligations ou de droits d'Etats tiers ou d'organisations tierces

1. Au cas où une obligation est née pour un Etat tiers ou une organisation tierce conformément à l'article 35, cette obligation ne peut être révoquée ou modifiée que par le consentement des parties au traité et de l'Etat tiers ou de l'organisation tierce, à moins qu'il ne soit établi qu'elles en étaient convenues autrement.

2. Au cas où un droit est né pour un Etat tiers ou une organisation tierce conformément à l'article 36, ce droit ne peut pas être révoqué ou modifié par les parties s'il est établi qu'il était destiné à ne pas être révoqué ou modifiable sans le consentement de l'Etat tiers ou de l'organisation tierce.

3. Le consentement d'une organisation internationale partie au traité ou d'une organisation tierce, prévu aux paragraphes qui précèdent, est régi par les règles de cette organisation.

Art. 35

Verdragen die voorzien in verplichtingen voor derde Staten of derde organisaties

Voor een derde Staat of een derde organisatie ontstaat ten gevolge van een bepaling van een verdrag een verplichting, indien de partijen bij het verdrag door middel van deze bepaling de verplichting beogen te scheppen en indien de derde Staat of de derde organisatie deze verplichting uitdrukkelijk schriftelijk aanvaardt. Aanvaarding van een zodanige verplichting door een derde organisatie wordt beheerst door de regels van die organisatie.

Art. 36

Verdragen die voorzien in rechten voor derde Staten of derde organisaties

1. Voor een derde Staat ontstaat ten gevolge van een bepaling van een verdrag een recht, indien de partijen bij het verdrag door deze bepaling dit recht willen verlenen aan de derde Staat of aan een groep Staten waartoe hij behoort, of aan alle Staten, en indien de derde Staat daarmee instemt. De instemming wordt geacht te zijn gegeven zolang er geen aanwijzing van het tegendeel bestaat, tenzij het verdrag anders bepaalt.

2. Voor een derde organisatie ontstaat ten gevolge van een bepaling van een verdrag een recht, indien de partijen bij het verdrag door deze bepaling dat recht willen verlenen aan de derde organisatie of aan een groep internationale organisaties waartoe zij behoort, of aan alle organisaties, en indien de derde organisatie daarmee instemt. Haar instemming wordt beheerst door de regels van de organisatie.

3. Een Staat of een internationale organisatie die van een recht, overeenkomstig het eerste of tweede lid, gebruik maakt, is voor de uitoefening van dat recht gehouden, de voorwaarden, voorzien in het verdrag of overeenkomstig zijn bepalingen vastgesteld, te eerbiedigen.

Art. 37

Herroeping of wijziging van verplichtingen of rechten van derde Staten of derde organisaties

1. Wanneer overeenkomstig artikel 35 een verplichting voor een derde Staat of een derde organisatie is ontstaan, kan deze verplichting slechts worden herroepen of gewijzigd met instemming van de partijen bij het verdrag en van de derde Staat of de derde organisatie, tenzij vaststaat dat zij anders zijn overeengekomen.

2. Wanneer overeenkomstig artikel 36 een recht voor een derde Staat of een derde organisatie is ontstaan, kan dit recht niet door de partijen worden herroepen of gewijzigd indien vaststaat dat het de bedoeling was het recht niet te herroepen of te wijzigen zonder instemming van de derde Staat of de derde organisatie.

3. De instemming van een internationale organisatie die partij is bij een verdrag of van een derde organisatie, zoals voorzien in de voorgaande leden, worden beheerst door de regels van die organisatie.

Art. 38

Règles d'un traité devenant obligatoires pour des Etats tiers ou des organisations tierces par la formation d'une coutume internationale

Aucune disposition des articles 34 à 37 ne s'oppose à ce qu'une règle énoncée dans un traité devienne obligatoire pour un Etat tiers ou une organisation tierce en tant que règle coutumière de droit international reconnue comme telle.

PARTIE IV

Amendement et modification des traités

Art. 39

Règle générale relative à l'amendement des traités

1. Un traité peut être amendé par accord entre les parties. Sauf dans la mesure où le traité en dispose autrement, les règles énoncées dans la partie II s'appliquent à un tel accord.

2. Le consentement d'une organisation internationale à un accord prévu au paragraphe 1 est régi par les règles de cette organisation.

Art. 40

Amendement des traités multilatéraux

1. A moins que le traité n'en dispose autrement, l'amendement des traités multilatéraux est régi par les paragraphes suivants.

2. Toute proposition tendant à amender un traité multilatéral dans les relations entre toutes les parties doit être notifiée à tous les Etats contractants et à toutes les organisations contractantes, et chacun d'eux est en droit de prendre part :

a) à la décision sur la suite à donner à cette proposition;

b) à la négociation et à la conclusion de tout accord ayant pour objet d'amender le traité.

3. Tout Etat ou toute organisation internationale ayant qualité pour devenir partie au traité a également qualité pour devenir partie au traité tel qu'il est amendé.

4. L'accord portant amendement ne lie pas les Etats ou les organisations internationales qui sont déjà parties au traité et qui ne deviennent pas parties à cet accord; l'alinéa b) du paragraphe 4 de l'article 30 s'applique à l'égard de ces Etats ou de ces organisations.

5. Tout Etat ou toute organisation internationale qui devient partie au traité après l'entrée en vigueur de l'accord portant amendement est, faute d'avoir exprimé une intention différente, considéré comme étant :

a) partie au traité tel qu'il est amendé; et

b) partie au traité non amendé au regard de toute partie au traité qui n'est pas liée par l'accord portant amendement.

Art. 38

Verdragsregels die door internationale gewoonte voor derde Staten of derde organisaties bindend worden

Niets in de artikelen 34 tot 37 belet, dat een in verdrag neergelegde regel bindend wordt voor een derde Staat of een derde organisatie als een regel van internationaal gewoonterecht, die als zodanig wordt erkend.

DEEL IV

Amendering en wijziging van verdragen

Art. 39

Algemene regel met betrekking tot het amenderen van verdragen

1. Een verdrag kan bij overeenkomst tussen de partijen worden geamendeerd. Op een dergelijke overeenkomst vinden de regels neergelegd in deel II toepassing behalve in zoverre het verdrag anders bepaalt.

2. De instemming van een internationale organisatie met een overeenkomst zoals bedoeld in het eerste lid, wordt beheerst door de regels van die organisatie.

Art. 40

Het amenderen van multilaterale verdragen

1. Tenzij het verdrag anders bepaalt, wordt het amenderen van multilaterale verdragen beheerst door de volgende leden.

2. Elk voorstel tot amendering van een multilateraal verdrag in de verhoudingen tussen alle partijen moet worden medegedeeld aan alle verdragsluitende Staten en alle verdragsluitende organisaties, en ieder van hen heeft het recht deel te nemen aan :

a) de beslissing over hetgeen ten aanzien van dit voorstel moet worden verricht;

b) de onderhandelingen en het sluiten van een overeenkomst tot amendering van het verdrag.

3. Iedere Staat of internationale organisatie die gerechtigd is partij te worden bij het verdrag is evenzeer gerechtigd partij te worden bij het aldus geamendeerde verdrag.

4. De overeenkomst tot amendering bindt niet de Staten of internationale organisaties die reeds partij zijn bij het verdrag en die geen partij worden bij deze overeenkomst; artikel 30, vierde lid, letter b) is op deze Staten of organisaties van toepassing.

5. Elke Staat of internationale organisatie die partij wordt bij een verdrag na de inwerkingtreding van de overeenkomst tot amendering wordt, indien die Staat of die organisatie geen andere bedoelingen heeft kenbaar gemaakt, beschouwd als :

a) partij bij het verdrag zoals het geamendeerd is : en

b) partij tot het niet-geamendeerde verdrag met betrekking tot iedere partij bij het verdrag die niet is gebonden door de overeenkomst tot amendering.

Art. 41

Accords ayant pour objet de modifier des traités multilatéraux dans les relations entre certaines parties seulement

1. Deux ou plusieurs parties à un traité multilatéral peuvent conclure un accord ayant pour objet de modifier le traité dans leurs relations mutuelles seulement :

- a) si la possibilité d'une telle modification est prévue par le traité; ou
- b) si la modification en question n'est pas interdite par le traité, à condition qu'elle :
 - i) ne porte atteinte ni à la jouissance par les autres parties des droits qu'elles tiennent du traité ni à l'exécution de leurs obligations; et
 - ii) ne porte pas sur une disposition à laquelle il ne peut être dérogé sans qu'il y ait incompatibilité avec la réalisation effective de l'objet et du but du traité pris dans son ensemble.

2. A moins que, dans le cas prévu à l'alinéa a) du paragraphe 1, le traité n'en dispose autrement, les parties en question doivent notifier aux autres parties leur intention de conclure l'accord et les modifications que ce dernier apporte au traité.

PARTIE V

Nullité, extinction et suspension de l'application des traités

Section 1

Dispositions générales

Art. 42

Validité et maintien en vigueur des traités

1. La validité d'un traité ou du consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un tel traité ne peut être contestée qu'en application de la présente Convention.

2. L'extinction d'un traité, sa dénonciation ou le retrait d'une partie ne peuvent avoir lieu qu'en application des dispositions du traité ou de la présente Convention. La même règle vaut pour la suspension de l'application d'un traité.

Art. 43

Obligations imposées par le droit international indépendamment d'un traité

La nullité, l'extinction ou la dénonciation d'un traité, le retrait d'une des parties ou la suspension de l'application du traité, lorsqu'ils résultent de l'application de la présente Convention ou des dispositions du traité, n'affectent en aucune manière le devoir d'un Etat ou d'une organisation internationale de remplir toute obligation énoncée dans le traité à laquelle cet Etat ou cette organisation est soumis en vertu du droit international indépendamment dudit traité.

Art. 41

Overeenkomsten tot wijziging van multilaterale verdragen tussen slechts bepaalde partijen

1. Twee of meer partijen bij een multilateraal verdrag kunnen een overeenkomst tot wijziging van het verdrag tussen hen onderling slechts sluiten, indien :

- a) het verdrag voorziet in de mogelijkheid van een zodanige wijziging; of
- b) de wijziging in kwestie niet verboden is door het verdrag, en zij
 - i) noch het genot der aan de andere partijen op grond van het verdrag toekomende rechten, noch het nakomen van hun verplichtingen aantast; en
 - ii) zich niet uitstrekt tot een bepaling, waarvan niet mag worden afgeweken als die onverenigbaar is met de doeltreffende verwezenlijking van voorwerp en doel van het verdrag in zijn geheel.

2. Tenzij in een geval als voorzien in het eerste lid, letter a, het verdrag anders bepaalt, dienen de partijen in kwestie de andere partijen in kennis te stellen van hun voornemen de overeenkomst te sluiten en van de wijzigingen die deze ten gevolge heeft voor het verdrag.

DEEL V

Ongeldigheid, beëindiging en opschorting van de werking van verdragen

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Art. 42

Geldigheid en het in werking blijven van verdragen

1. De geldigheid van een verdrag of van de instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, mag slechts worden betwist door toepassing van dit Verdrag.

2. De beëindiging van een verdrag, de opzegging ervan of de terugtrekking van een partij kan slechts plaatsvinden door toepassing van de bepalingen van het verdrag of van dit Verdrag. Dezelfde regel geldt voor de opschorting van de werking van een verdrag.

Art. 43

Verplichtingen opgelegd door het internationale recht onafhankelijk van een verdrag

De ongeldigheid, beëindiging of opzegging van een verdrag, de terugtrekking van een partij of de opschorting van de werking van het verdrag tengevolge van de toepassing van dit Verdrag of van de bepalingen van het verdrag, tast op geen enkele wijze de plicht van een Staat of een internationale organisatie aan tot het nakomen van de verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag en waaraan die Staat of die organisatie krachtens het volkenrecht onafhankelijk van het genoemde verdrag, is onderworpen.

Art. 44

Divisibilité des dispositions d'un traité

1. Le droit pour une partie, prévu dans un traité ou résultant de l'article 56, de dénoncer le traité, de s'en retirer ou d'en suspendre l'application ne peut être exercé qu'à l'égard de l'ensemble du traité, à moins que ce dernier n'en dispose ou que les parties n'en conviennent autrement.

2. Une cause de nullité ou d'extinction d'un traité, de retrait d'une des parties ou de suspension de l'application du traité reconnue aux termes de la présente Convention ne peut être invoquée qu'à l'égard de l'ensemble du traité, sauf dans les conditions prévues aux paragraphes suivants ou à l'article 60.

3. Si la cause en question ne vise que certaines clauses déterminées, elle ne peut être invoquée qu'à l'égard de ces seules clauses lorsque :

a) ces clauses sont séparables du reste du traité en ce qui concerne leur exécution;

b) il ressort du traité ou il est par ailleurs établi que l'acceptation des clauses en question n'a pas constitué pour l'autre partie ou pour les autres parties au traité une base essentielle de leur consentement à être liées par le traité dans son ensemble; et

c) il n'est pas injuste de continuer à exécuter ce qui subsiste du traité.

4. Dans les cas relevant des articles 49 et 50, l'Etat ou l'organisation internationale qui a le droit d'invoquer le dol ou la corruption peut le faire soit à l'égard de l'ensemble du traité soit, dans le cas visé au paragraphe 3, à l'égard seulement de certaines clauses déterminées.

5. Dans les cas prévus aux articles 51, 52 et 53, la division des dispositions d'un traité n'est pas admise.

Art. 45

*Perte du droit d'invoquer une cause de nullité
d'un traité ou un motif d'y mettre fin,
de s'en retirer ou d'en suspendre
l'application*

1. Un Etat ne peut plus invoquer une cause de nullité d'un traité ou un motif d'y mettre fin, de s'en retirer ou d'en suspendre l'application en vertu des articles 46 à 50 ou des articles 60 et 62 si, après avoir eu connaissance des faits, cet Etat :

a) a explicitement accepté de considérer que, selon le cas, le traité est valable, reste en vigueur ou continue d'être applicable; ou

b) doit, à raison de sa conduite, être considéré comme ayant acquiescé, selon le cas, à la validité du traité ou à son maintien en vigueur ou en application.

2. Une organisation internationale ne peut plus invoquer une cause de nullité d'un traité ou un motif d'y mettre fin, de s'en retirer ou d'en suspendre l'application en vertu des articles 46 à 50 ou des articles 60 et 62 si, après avoir eu connaissance des faits, cette organisation

a) a explicitement accepté de considérer que, selon le cas, le traité est valable, reste en vigueur ou continue d'être applicable; ou

Art. 44

Splitsbaarheid van de verdragsbepalingen

1. Het recht van een partij, voorzien in een verdrag of voortvloeiend uit artikel 56, het verdrag op te zeggen, zich terug te trekken of de werking van het verdrag op te schorten, mag slechts worden uitgeoefend met betrekking tot het verdrag als geheel, tenzij het verdrag anders voorziet of de partijen anders overeenkomen.

2. Een grond voor ongeldigheid of beëindiging van een verdrag, voor de terugtrekking van een der partijen of voor opschorting van de werking van het verdrag, die wordt erkend door dit Verdrag, mag slechts worden aangevoerd ten aanzien van het verdrag als geheel, behalve in het geval zoals voorzien in de volgende leden of in artikel 60.

3. Indien de grond slechts op bepaalde clausules betrekking heeft, mag hij slechts worden aangevoerd ten aanzien van die clausules wanneer :

a) deze clausules scheidbaar zijn van de rest van het verdrag wat hun uitvoering betreft;

b) uit het verdrag blijkt of op andere wijze vaststaat dat de aanvaarding van deze clausules voor de andere partij of partijen bij het verdrag geen wezenlijke voorwaarde voor de instemming was door het verdrag als geheel gebonden te worden; en

c) het niet onrechtvaardig zou zijn de uitvoering van de rest van het verdrag voort te zetten.

4. In de gevallen vallende onder artikelen 49 en 50 mag de Staat of de internationale organisatie die het recht heeft zich te beroepen op bedrog of corruptie dit doen ten aanzien van het gehele verdrag of, in het geval bedoeld in het derde lid slechts ten aanzien van enige bepaalde clausules.

5. In de gevallen als voorzien in de artikelen 51, 52 en 53 is geen scheiding tussen de bepalingen van een verdrag toegestaan.

Art. 45

*Verlies van het recht tot het aanvoeren van gronden
voor ongeldigheid of beëindiging van een verdrag of tot
terugtrekking uit een verdrag of voor de opschorting
van zijn werking*

1. Een Staat mag niet langer gronden aanvoeren tot ongeldigheid of beëindiging van een verdrag of tot terugtrekking uit een verdrag of de opschorting van de werking ervan krachtens de artikelen 46 tot 50 of de artikelen 60 en 62, als deze Staat, na kennis te hebben genomen van de feiten :

a) uitdrukkelijk heeft aanvaard dat het verdrag, al naar gelang het geval, geldig is, in werking blijft of van toepassing blijft; of

b) op grond van zijn gedrag moet worden beschouwd als te hebben berust in, al naar gelang het geval, de geldigheid van het verdrag of het in werking of van toepassing blijven.

2. Een internationale organisatie mag niet langer gronden aanvoeren tot ongeldigheid of beëindiging van een verdrag of tot terugtrekking uit een verdrag of de opschorting van de werking ervan krachtens de artikelen 46 tot 50 of de artikelen 60 en 62, als deze internationale organisatie, na kennis te hebben genomen van de feiten :

a) uitdrukkelijk heeft aanvaard dat het verdrag, al naar gelang het geval, geldig is, in werking blijft of van toepassing blijft; of

b) doit, à raison de la conduite de l'organe compétent, être considérée comme ayant renoncé au droit d'invoquer cette cause ou ce motif.

Section 2

Nullité des traités

Art. 46

Dispositions du droit interne d'un Etat et règles d'une organisation internationale concernant la compétence pour conclure des traités

1. Le fait que le consentement d'un Etat à être lié par un traité a été exprimé en violation d'une disposition de son droit interne concernant la compétence pour conclure des traités ne peut être invoqué par cet Etat comme viciant son consentement, à moins que cette violation n'ait été manifeste et ne concerne une règle de son droit interne d'importance fondamentale.

2. Le fait que le consentement d'une organisation internationale à être liée par un traité a été exprimé en violation des règles de l'organisation concernant la compétence pour conclure des traités ne peut être invoqué par cette organisation comme viciant son consentement, à moins que cette violation n'ait été manifeste et ne concerne une règle d'importance fondamentale.

3. Une violation est manifeste si elle est objectivement évidente pour tout Etat ou toute organisation internationale se comportant en la matière conformément à la pratique habituelle des Etats et, le cas échéant, des organisations internationales et de bonne foi.

Art. 47

Restriction particulière du pouvoir d'exprimer le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale

Si le pouvoir d'un représentant d'exprimer le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale à être lié par un traité déterminé a fait l'objet d'une restriction particulière, le fait que ce représentant n'a pas tenu compte de celle-ci ne peut pas être invoqué comme viciant le consentement qu'il a exprimé, à moins que la restriction n'ait été notifiée, avant l'expression de ce consentement, aux Etats et aux organisations ayant participé à la négociation.

Art. 48

Erreur

1. Un Etat ou une organisation internationale peut invoquer une erreur dans un traité comme viciant son consentement à être lié par le traité si l'erreur porte sur un

b) op grond van het gedrag van het bevoegde orgaan moet worden beschouwd als te hebben afgezien van het recht zich op die grond te beroepen.

Afdeling 2

Ongeldigheid van verdragen

Art. 46

Bepalingen van het nationale recht van een Staat en van de regels van een internationale organisatie met betrekking tot de bevoegdheid tot het sluiten van verdragen

1. Het feit dat de instemming van een Staat door een verdrag gebonden te worden, is gegeven in strijd met een bepaling van zijn nationale recht betreffende de bevoegdheid tot het sluiten van verdragen, mag door die Staat niet worden aangevoerd ter ongeldigverklaring van die instemming, tenzij die strijdigheid onmiskenbaar was en een regel van fundamenteel belang van het nationale recht van die Staat betrof.

2. Het feit dat de instemming van een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, is gegeven in strijd met de regels van de organisatie betreffende de bevoegdheid tot het sluiten van verdragen, mag door die organisatie niet worden aangevoerd ter ongeldigverklaring van die instemming, tenzij die strijdigheid onmiskenbaar was en een regel van fundamenteel belang betrof.

3. Een strijdigheid is onmiskenbaar indien zij bij objectieve beschouwing duidelijk is voor iedere Staat of iedere internationale organisatie die zich ten dezen overeenkomstig het gangbaar gebruik van Staten en, al naar gelang het geval, van internationale organisaties, en te goeder trouw gedraagt.

Art. 47

Bijzondere beperkingen ten aanzien van de bevoegdheid om de instemming van een Staat of een internationale organisatie tot uitdrukking te brengen

Indien de bevoegdheid van een vertegenwoordiger om de instemming van een Staat, of een internationale organisatie door een bepaald verdrag gebonden te worden tot uitdrukking te brengen aan een bijzondere beperking is onderworpen, mag het feit dat deze vertegenwoordiger daarmede geen rekening heeft gehouden niet worden aangevoerd ter ongeldigverklaring van de door hem tot uitdrukking gebrachte instemming, tenzij de beperking aan de Staten en aan de organisaties die hebben deelgenomen aan de onderhandelingen ter kennis was gebracht alvorens de instemming tot uitdrukking werd gebracht.

Art. 48

Dwaling

1. Een Staat of een internationale organisatie mag zich ten einde zijn instemming door een verdrag gebonden te worden ongeldig verklaren beroepen op een dwaling in het

fait ou une situation que cet Etat ou cette organisation supposait exister au moment où le traité a été conclu et qui constituait une base essentielle du consentement de cet Etat ou de cette organisation à être lié par le traité.

2. Le paragraphe 1 ne s'applique pas lorsque ledit Etat ou ladite organisation internationale a contribué à cette erreur par son comportement ou lorsque les circonstances ont été telles qu'il ou elle devait être averti de la possibilité d'une erreur.

3. Une erreur ne concernant que la rédaction du texte d'un traité ne porte pas atteinte à sa validité; dans ce cas, l'article 80 s'applique.

Art. 49

Dol

Un Etat ou une organisation internationale amené à conclure un traité par la conduite frauduleuse d'un Etat ou d'une organisation ayant participé à la négociation peut invoquer le dol comme viciant son consentement à être lié par le traité.

Art. 50

*Corruption du représentant d'un Etat
ou d'une organisation internationale*

Un Etat ou une organisation internationale dont l'expression du consentement à être lié par un traité a été obtenue au moyen de la corruption de son représentant, par l'action directe ou indirecte d'un Etat ou d'une organisation ayant participé à la négociation, peut invoquer cette corruption comme viciant son consentement à être lié par le traité.

Art. 51

*Contrainte exercée sur le représentant d'un Etat
ou d'une organisation internationale*

L'expression par un Etat ou par une organisation internationale du consentement à être lié par un traité qui a été obtenu par la contrainte exercée sur le représentant de cet Etat ou de cette organisation au moyen d'actes ou de menaces dirigés contre lui est dépourvue de tout effet juridique.

Art. 52

*Contrainte exercée sur un Etat ou une organisation
internationale par la menace ou l'emploi de la force*

Est nul tout traité dont la conclusion a été obtenue par la menace ou l'emploi de la force en violation des principes du droit international incorporés dans la Charte des Nations Unies.

verdrag, indien de dwaling betrekking heeft op een feit of een situatie, door deze Staat of die organisatie beschouwd als te bestaan op het tijdstip van de sluiting van het verdrag en indien dit feit of deze situatie een wezenlijke grond vormde voor de instemming van deze Staat of deze organisatie door het verdrag gebonden te worden.

2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer bedoelde Staat of internationale organisatie door zijn of haar gedrag tot deze dwaling heeft bijgedragen of wanneer de omstandigheden van dien aard waren dat deze staat of deze organisatie bedacht had moeten zijn op de mogelijkheid van een dwaling.

3. Een dwaling die slechts betrekking heeft op de redactie van de tekst van een verdrag tast de geldigheid ervan niet aan; artikel 79 is in dat geval van toepassing.

Art. 49

Bedrog

Een Staat of een internationale organisatie die er door het bedrieglijke gedrag van een Staat of een organisatie die aan de onderhandelingen heeft deelgenomen toe is gebracht een verdrag te sluiten, mag het bedrog aanvoeren om zijn of haar instemming door het verdrag gebonden te worden ongeldig te verklaren.

Art. 50

*Corruptie van een vertegenwoordiger van een Staat
of een internationale organisatie*

Een Staat of een internationale organisatie waarvan de instemming door een verdrag gebonden te worden, is verkregen door directe of indirecte corruptie van zijn of haar vertegenwoordiger door een Staat of een organisatie die aan de onderhandelingen heeft deelgenomen, mag deze corruptie aanvoeren om zijn of haar instemming door het verdrag gebonden te worden, ongeldig te verklaren.

Art. 51

*Dwang, uitgeoefend op de vertegenwoordiger van een
Staat of van een internationale organisatie*

De instemming van een Staat of een internationale organisatie door een verdrag gebonden te worden, die is verkregen door dwang, uitgeoefend op de vertegenwoordiger van die Staat of die organisatie door middel van tegen hem gerichte handelingen of bedreigingen, heeft geen enkel rechtsgevolg.

Art. 52

*Dwang, uitgeoefend op een Staat of een internationale
organisatie door bedreiging met of gebruik van geweld*

Elk verdrag is nietig, waarvan de totstandkoming is bereikt door bedreiging met of gebruik van geweld in strijd met de beginselen van het volkenrecht, neergelegd in het Handvest van de Verenigde Naties.

Art. 53

Traité en conflit avec une norme impérative du droit international général (jus cogens)

Est nul tout traité qui, au moment de sa conclusion, est en conflit avec une norme impérative du droit international général. Aux fins de la présente Convention, une norme impérative du droit international général est une norme acceptée et reconnue par la communauté internationale des Etats dans son ensemble en tant que norme à laquelle aucune dérogation n'est permise et qui ne peut être modifiée que par une nouvelle norme du droit international général ayant le même caractère.

Section 3

Extinction des traités et suspension de leur application

Art. 54

Extinction d'un traité ou retrait en vertu des dispositions du traité ou par consentement des parties

L'extinction d'un traité ou le retrait d'une partie peuvent avoir lieu

- a) conformément aux dispositions du traité; ou
- b) à tout moment, par consentement de toutes les parties, après consultation des Etats contractants et des organisations contractantes.

Art. 55

Nombre des parties à un traité multilatéral tombant au-dessous du nombre nécessaire pour son entrée en vigueur

A moins que le traité n'en dispose autrement, un traité multilatéral ne prend pas fin pour le seul motif que le nombre des parties tombe au-dessous du nombre nécessaire pour son entrée en vigueur.

Art. 56

Dénonciation ou retrait dans le cas d'un traité ne contenant pas de dispositions relatives à l'extinction, à la dénonciation ou au retrait

1. Un traité qui ne contient pas de dispositions relatives à son extinction et ne prévoit pas qu'on puisse le dénoncer ou s'en retirer ne peut faire l'objet d'une dénonciation ou d'un retrait, à moins

- a) qu'il ne soit établi qu'il entrerait dans l'intention des parties d'admettre la possibilité d'une dénonciation ou d'un retrait; ou

b) que le droit de dénonciation ou de retrait ne puisse être déduit de la nature du traité.

2. Une partie doit notifier au moins douze mois à l'avance son intention de dénoncer un traité ou de s'en retirer conformément aux dispositions du paragraphe 1.

Art. 53

Verdragen strijdig met een dwingende norm van algemeen volkenrecht (jus cogens)

Elk verdrag dat op het tijdstip van zijn totstandkoming in strijd is met een dwingende norm van algemeen volkenrecht, is nietig. Voor de toepassing van dit Verdrag is een dwingende norm van algemeen volkenrecht een norm die aanvaard en erkend is door de internationale gemeenschap van Staten in haar geheel als een norm, waarvan geen afwijking is toegestaan en die slechts kan worden gewijzigd door een latere norm van algemeen volkenrecht van dezelfde aard.

Afdeling 3

Beëindiging van verdragen en opschorting van de werking van verdragen

Art. 54

Beëindiging van een verdrag of de terugtrekking uit een verdrag krachtens de bepalingen van het verdrag of door overeenstemming tussen de partijen

Beëindiging van een verdrag of de terugtrekking kan plaatsvinden :

- a) overeenkomstig de bepalingen van het verdrag; of
- b) te allen tijde door overeenstemming tussen alle partijen na raadpleging van de verdragsluitende Staten en de verdragsluitende organisaties.

Art. 55

Vermindering van het aantal partijen bij een multilateraal verdrag tot beneden het voor de inwerkingtreding verplichte aantal

Tenzij het verdrag anders bepaalt, eindigt een multilateraal verdrag niet uitsluitend doordat het aantal partijen is gedaald tot onder het voor zijn inwerkingtreding vereiste aantal.

Art. 56

Opzegging of de terugtrekking uit een verdrag dat geen bepalingen bevat aangaande beëindiging, opzegging of terugtrekking

1. Bij een verdrag dat geen bepalingen bevat aangaande zijn beëindiging en niet voorziet in opzegging of terugtrekking is opzegging of terugtrekking niet mogelijk, tenzij :

- a) vaststaat, dat de partijen de bedoeling hadden de mogelijkheid van opzegging of terugtrekking toe te laten; of

b) het recht op opzegging of terugtrekking uit de aard van het verdrag kan worden afgeleid.

2. Een partij dient ten minste twaalf maanden tevoren haar voornemen een verdrag op te zeggen of zich uit het verdrag terug te trekken overeenkomstig de bepalingen van het eerste lid kenbaar te maken.

Art. 57

Suspension de l'application d'un traité en vertu de ses dispositions ou par consentement des parties

L'application d'un traité au regard de toutes les parties ou d'une partie déterminée peut être suspendue

- a) conformément aux dispositions du traité; ou
- b) à tout moment, par consentement de toutes les parties, après consultation des Etats contractants et des organisations contractantes.

Art. 58

Suspension de l'application d'un traité multilatéral par accord entre certaines parties seulement

1. Deux ou plusieurs parties à un traité multilatéral peuvent conclure un accord ayant pour objet de suspendre, temporairement et entre elles seulement, l'application de dispositions du traité

- a) si la possibilité d'une telle suspension est prévue par le traité; ou
- b) si la suspension en question n'est pas interdite par le traité, à condition qu'elle
 - i) ne porte atteinte ni à la jouissance par les autres parties des droits qu'elles tiennent du traité ni à l'exécution de leurs obligations; et
 - ii) ne soit pas incompatible avec l'objet et le but du traité.

2. A moins que, dans le cas prévu à l'alinéa a) du paragraphe 1, le traité n'en dispose autrement, les parties en question doivent notifier aux autres parties leur intention de conclure l'accord et les dispositions du traité dont elles ont l'intention de suspendre l'application.

Art. 59

Extinction d'un traité ou suspension de son application implicites du fait de la conclusion d'un traité postérieur

1. Un traité est considéré comme ayant pris fin lorsque toutes les parties à ce traité concluent ultérieurement un traité portant sur la même matière et

- a) s'il ressort du traité postérieur ou s'il est par ailleurs établi que, selon l'intention des parties, la matière doit être régie par ce traité; ou
- b) si les dispositions du traité postérieur sont incompatibles avec celles du traité antérieur à tel point qu'il est impossible d'appliquer les deux traités en même temps.

2. Le traité antérieur est considéré comme étant seulement suspendu s'il ressort du traité postérieur ou s'il est par ailleurs établi que telle était l'intention des parties.

Art. 57

Opschorting van de werking van een verdrag krachtens zijn bepalingen of door overeenstemming tussen de partijen

De werking van een verdrag kan ten aanzien van alle partijen of van een bepaalde partij worden opgeschort

- a) overeenkomstig de bepalingen van het verdrag; of
- b) te allen tijde door overeenstemming tussen alle partijen, na raadpleging van de verdragsluitende Staten en de verdragsluitende organisaties.

Art. 58

Opschorting van de werking van een multilateraal verdrag bij overeenkomst tussen slechts bepaalde partijen

1. Twee of meer partijen bij een multilateraal verdrag kunnen een overeenkomst sluiten om, tijdelijk en uitsluitend tussen hen, de werking van het verdrag op te schorten, indien :

- a) in de mogelijkheid tot een zodanige opschorting in het verdrag is voorzien; of
- b) indien deze opschorting niet is verboden door het verdrag en
 - i) noch het genot der aan de andere partijen op grond van het verdrag toekomende rechten, noch het nakomen van hun verplichting aantast; en
 - ii) niet overenigbaar is met het voorwerp en doel van het verdrag.

2. Tenzij in een geval als bedoeld in het eerste lid, letter a, het verdrag anders bepaalt, dienen de partijen in kwestie de andere partijen in kennis te stellen van hun voornemen de overeenkomst te sluiten en van de bepalingen in het verdrag waarvan zij voornemens zijn de werking op te schorten.

Art. 59

Beëindiging van een verdrag of opschorting van de werking van een verdrag ten gevolge van het sluiten van een later verdrag

1. Een verdrag wordt als beëindigd beschouwd wanneer alle partijen bij dit verdrag een later verdrag sluiten betreffende hetzelfde onderwerp en:

- a) uit het latere verdrag blijkt of anderszins vaststaat dat het de bedoeling van de partijen is de materie door dit verdrag te regelen; of
- b) de bepalingen van het latere verdrag dermate onverenigbaar zijn met die van het eerdere verdrag, dat het onmogelijk is de beide verdragen tegelijkertijd toe te passen.

2. Het eerdere verdrag zal geacht worden als alleen maar in zijn werking te zijn opgeschort als uit het latere verdrag blijkt, of op andere wijze vaststaat, dat dit bedoeling van de partijen was.

Art. 60

*Extinction d'un traité ou suspension de son application
comme conséquence de sa violation*

1. Une violation substantielle d'un traité bilatéral par l'une des parties autorise l'autre partie à invoquer la violation comme motif pour mettre fin au traité ou suspendre son application en totalité ou en partie.

2. Une violation substantielle d'un traité multilatéral par l'une des parties autorise

a) les autres parties, agissant par accord unanime, à suspendre l'application du traité en totalité ou en partie ou à mettre fin à celui-ci

i) soit dans les relations entre elles-mêmes et l'Etat ou l'organisation internationale auteur de la violation,

ii) soit entre toutes les parties;

b) une partie spécialement atteinte par la violation à invoquer celle-ci comme motif de suspension de l'application du traité en totalité ou en partie dans les relations entre elle-même et l'Etat ou l'organisation internationale auteur de la violation;

c) toute partie autre que l'Etat ou l'organisation internationale auteur de la violation à invoquer la violation comme motif pour suspendre l'application du traité en totalité ou en partie en ce qui la concerne si ce traité est d'une nature telle qu'une violation substantielle de ses dispositions par une partie modifie radicalement la situation de chacune des parties quant à l'exécution ultérieure de ses obligations en vertu du traité.

3. Aux fins du présent article, une violation substantielle d'un traité est constituée par

a) un rejet du traité non autorisé par la présente Convention; ou

b) la violation d'une disposition essentielle pour la réalisation de l'objet ou du but du traité.

4. Les paragraphes qui précèdent ne portent atteinte à aucune disposition du traité applicable en cas de violation.

5. Les paragraphes 1 à 3 ne s'appliquent pas aux dispositions relatives à la protection de la personne contenues dans des traités de caractère humanitaire, notamment aux dispositions excluant toute forme de représailles à l'égard des personnes protégées par lesdits traités.

Art. 61

*Survenance d'une situation rendant
l'exécution impossible*

1. Une partie peut invoquer l'impossibilité d'exécuter un traité comme motif pour y mettre fin ou pour s'en retirer si cette impossibilité résulte de la disparition ou destruction définitives d'un objet indispensable à l'exécution de ce traité. Si l'impossibilité est temporaire, elle peut être invoquée seulement comme motif pour suspendre l'application du traité.

2. L'impossibilité d'exécution ne peut être invoquée par une partie comme motif pour mettre fin au traité, pour s'en

Art. 60

*Beëindiging van een verdrag of opschorting van zijn
werking ten gevolge van schending van het verdrag*

1. Een materiële schending van een bilateraal verdrag door een der partijen geeft de andere partij het recht de schending aan te voeren als grond voor het beëindigen van het verdrag of het geheel of gedeeltelijk opschorten van de werking van het verdrag.

2. Een materiële schending van een multilateraal verdrag door een der partijen geeft het recht :

a) aan de andere partijen bij unanieme overeenstemming de werking van het verdrag in zijn geheel of gedeeltelijk op te schorten of het verdrag te beëindigen :

i) hetzij in de betrekkingen tussen henzelf en de Staat of de internationale organisatie die het verdrag heeft geschonden,

ii) hetzij tussen alle partijen;

b) aan een in het bijzonder door de schending getroffen partij de schending aan te voeren als grond voor het geheel of gedeeltelijk opschorten van de werking van het verdrag in de betrekkingen tussen haarzelf en de Staat of de internationale organisatie die het verdrag heeft geschonden;

c) aan elke partij, behalve de Staat of de internationale organisatie die het verdrag schendt, deze schending aan te voeren als grond voor het geheel of gedeeltelijk opschorten van de werking van het verdrag, wat haarzelf betreft als dit verdrag van zodanige aard is, dat een materiële schending van zijn bepalingen door een partij de positie van elke partij wat betreft de verdere uitvoering van haar verplichtingen krachtens het verdrag geheel en al wijzigt.

3. Voor de toepassing van dit artikel bestaat een materiële schending van een verdrag uit :

a) een verwerping van het verdrag die niet toegestaan is door dit Verdrag; of

b) de schending van een bepaling die van wezenlijk belang is voor de uitvoering van het verdrag wat zijn voorwerp of doel betreft.

4. De voorgaande leden tasten geen enkele bepaling in het verdrag aan die van toepassing is in geval van schending.

5. De leden 1 tot en met 3 zijn niet van toepassing op bepalingen betreffende bescherming van de menselijke persoon, opgenomen in verdragen van humanitaire aard, in het bijzonder bepalingen die elke vorm van represailles verbieden tegen door genoemde verdragen beschermende personen.

Art. 61

*Intreden van een situatie die de uitvoering
onmogelijk maakt*

1. Een partij mag de onmogelijkheid tot uitvoering van een verdrag als grond aanvoeren om het te beëindigen of zich daaruit terug te trekken indien deze onmogelijkheid een gevolg is van de definitieve verdwijning of vernietiging van een voorwerp, onmisbaar voor de uitvoering van het verdrag. Indien de onmogelijkheid tijdelijk is, kan zij slechts worden aangevoerd als grond voor opschorting van de werking van het verdrag.

2. Een partij mag niet de onmogelijkheid van de uitvoering aanvoeren als grond voor de beëindiging van het ver-

retirer ou pour en suspendre l'application si cette impossibilité résulte d'une violation, par la partie qui l'invoque, soit d'une obligation du traité, soit de toute autre obligation internationale à l'égard de toute autre partie au traité.

Art. 62

Changement fondamental de circonstances

1. Un changement fondamental de circonstances qui s'est produit par rapport à celles qui existaient au moment de la conclusion d'un traité et qui n'avait pas été prévu par les parties ne peut pas être invoqué comme motif pour mettre fin au traité ou pour s'en retirer, à moins que :

a) l'existence de ces circonstances n'ait constitué une base essentielle du consentement des parties à être liées par le traité; et que

b) ce changement n'ait pour effet de transformer radicalement la portée des obligations qui restent à exécuter en vertu du traité.

2. Un changement fondamental de circonstances ne peut pas être invoqué comme motif pour mettre fin à un traité entre deux ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales ou pour s'en retirer s'il s'agit d'un traité établissant une frontière.

3. Un changement fondamental de circonstances ne peut pas être invoqué comme motif pour mettre fin à un traité ou pour s'en retirer si le changement fondamental résulte d'une violation, par la partie qui l'invoque, soit d'une obligation du traité, soit de toute autre obligation internationale à l'égard de toute autre partie au traité.

4. Si une partie peut, conformément aux paragraphes qui précèdent, invoquer un changement fondamental de circonstances comme motif pour mettre fin à un traité ou pour s'en retirer, elle peut également ne l'invoquer que pour suspendre l'application du traité.

Art. 63

Rupture des relations diplomatiques ou consulaires

La rupture des relations diplomatiques ou consulaires entre Etats parties à un traité entre deux ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales est sans effet sur les relations juridiques établies entre ces Etats par le traité, sauf dans la mesure où l'existence de relations diplomatiques ou consulaires est indispensable à l'application du traité.

drag, voor de terugtrekking daaruit of voor het opschorten van de werking ervan, als deze onmogelijkheid het gevolg is van een schending door die partij hetzij van een verplichting voortvloeiend uit het verdrag, hetzij van iedere andere internationale verplichting met betrekking tot iedere andere partij bij het verdrag.

Art. 62

Wezenlijke verandering der omstandigheden

1. Een wezenlijke verandering der omstandigheden, ingetreden ten aanzien van die welke op het tijdstip van de totstandkoming van een bedrag bestonden en die niet door de partijen was voorzien, kan niet als grond voor de beëindiging van het verdrag of voor de terugtrekking daaruit worden aangevoerd, tenzij :

a) het bestaan van deze omstandigheden een wezenlijke grond vormde voor de instemming van de partijen om door het verdrag gebonden te worden; en

b) het gevolg van de wijziging is, dat de strekking van de krachtens het verdrag nog na te komen verplichtingen geheel en al wordt gewijzigd.

2. Een wezenlijke verandering der omstandigheden kan niet worden aangevoerd als grond voor de beëindiging van een verdrag tussen twee of meer Staten en een of meer internationale organisaties, indien het verdrag een grens vaststelt.

3. Een wezenlijke verandering der omstandigheden kan niet worden aangevoerd als grond voor de beëindiging van een verdrag of de terugtrekking daaruit, indien de wezenlijke verandering een gevolg is van de schending door de partij die de grond aanvoert, hetzij van een verplichting voortvloeiend uit het verdrag, hetzij van iedere andere internationale verplichting met betrekking tot iedere andere partij bij het verdrag.

4. Als een partij overeenkomstig de voorgaande leden als grond voor het beëindigen van een verdrag of het zich daaruit terugtrekken een wezenlijke verandering der omstandigheden kan aanvoeren, mag zij eveneens de wijziging aanvoeren als grond voor de opschorting van de werking van het verdrag.

Art. 63

Het verbreken van diplomatieke of consulaire betrekkingen

Het verbreken van de diplomatieke of de consulaire betrekkingen tussen Staten die partij zijn bij een verdrag tussen twee of meer Staten en één of meer internationale organisaties, heeft geen gevolgen voor de rechtsbetrekkingen, door het verdrag tussen die Staten geschapen, behalve in zoverre het bestaan van diplomatieke of consulaire betrekkingen onontbeerlijk is voor de toepassing van het verdrag.

Art. 64

Survenance d'une nouvelle norme impérative du droit international (jus cogens)

Si une nouvelle norme impérative du droit international général survient, tout traité existant qui est en conflit avec cette norme devient nul et prend fin.

Section 4

Procédure

Art. 65

Procédure à suivre concernant la nullité d'un traité, son extinction, le retrait d'une partie ou la suspension de l'application du traité

1. La partie qui, sur la base des dispositions de la présente Convention, invoque soit un vice de son consentement à être liée par un traité, soit un motif de contester la validité d'un traité, d'y mettre fin, de s'en retirer ou d'en suspendre l'application, doit notifier sa prétention aux autres parties. La notification doit indiquer la mesure envisagée à l'égard du traité et les raisons de celle-ci.

2. Si, après un délai qui, sauf en cas d'urgence particulière, ne saurait être inférieur à trois mois à compter de la réception de la notification, aucune partie n'a fait objection, la partie qui a fait la notification peut prendre, dans les formes prévues à l'article 67, la mesure qu'elle a envisagée.

3. Si toutefois une objection a été soulevée par une autre partie, les parties devront rechercher une solution par les moyens indiqués à l'article 33 de la Charte des Nations Unies.

4. La notification ou l'objection faite par une organisation internationale est régie par les règles de cette organisation.

5. Rien dans les paragraphes qui précèdent ne porte atteinte aux droits ou obligations des parties découlant de toute disposition en vigueur entre elles concernant le règlement des différends.

6. Sans préjudice de l'article 45, le fait qu'un Etat ou une organisation internationale n'ait pas adressé la notification prescrite au paragraphe 1 ne l'empêche pas de faire cette notification en réponse à une autre partie qui demande l'exécution du traité ou qui allègue sa violation.

Art. 66

Procédures de règlement judiciaire, d'arbitrage et de conciliation

1. Si, dans les douze mois qui ont suivi la date à laquelle l'objection a été soulevée, il n'a pas été possible de parvenir à une solution conformément au paragraphe 3 de l'article 65, les procédures indiquées dans les paragraphes suivants seront appliquées.

Art. 64

Een nieuwe dwingende norm van algemeen internationaal recht (jus cogens)

Ingeval een nieuwe dwingende norm van algemeen volkenrecht opkomt, wordt elk bestaand verdrag dat in strijd is met deze norm nietig en eindigt het.

Afdeling 4

Procedure

Art. 65

Procedure te volgen bij ongeldigheid, beëindiging van een verdrag, terugtrekking uit een verdrag of opschorting van de werking van een verdrag

1. De partij die op grond van de bepalingen van dit Verdrag zich beroept op hetzij een gebrek in zijn instemming door een verdrag gebonden te worden, hetzij een motief om de geldigheid van een verdrag te betwisten, het te beëindigen, zich daaruit terug te trekken of de werking ervan op te schorten, moet de andere partijen van zijn eis in kennis stellen. De kennisgeving dient aan te geven welke maatregel tegen het verdrag wordt beoogd alsmede de redenen daarvoor.

2. Als, na afloop van een periode die, behalve in geval van bijzondere noodzaak, niet korter mag zijn dan drie maanden te rekenen vanaf de ontvangst van de kennisgeving, geen partij bezwaar heeft gemaakt, kan de partij, die de kennisgeving heeft gedaan op de wijze als beschreven in artikel 67, de door haar beoogde maatregel nemen.

3. Als echter bezwaar wordt gemaakt door een andere partij, dienen de partijen een oplossing te zoeken met behulp van de middelen aangegeven in artikel 33 van het Handvest van de Verenigde Naties.

4. De kennisgeving gedaan of het bezwaar gemaakt door een internationale organisatie wordt beheerst door de regels van die organisatie.

5. Niets in de voorgaande leden tast de rechten of de verplichtingen van partijen aan voortvloeiende uit de tussen hen van kracht zijnde bepalingen betreffende de regeling van geschillen.

6. Onverminderd artikel 45 verhindert het feit dat een Staat of een internationale organisatie niet de in het eerste lid voorgeschreven kennisgeving heeft gedaan hem of haar niet een dergelijke kennisgeving te doen ten antwoord aan een andere partij die de uitvoering van een verdrag eist of de schending ervan aanvoert.

Art. 66

Procedures voor rechtspraak, arbitrage en conciliatie

1. Als binnen een periode van twaalf maanden volgend op de datum waarop bezwaar is gemaakt het niet mogelijk is gebleken een oplossing te bereiken overeenkomstig artikel 65, derde lid, worden de in de volgende leden vermelde procedures toegepast.

2. S'agissant d'un différend concernant l'application ou l'interprétation des articles 53 ou 64 :

a) tout Etat partie au différend auquel un ou plusieurs autres Etats sont parties peut, par une requête, saisir la Cour internationale de Justice afin qu'elle se prononce sur le différend;

b) tout Etat partie au différend auquel une ou plusieurs organisations internationales sont parties peut, au besoin par l'intermédiaire d'un Etat Membre de l'Organisation des Nations Unies, prier l'Assemblée générale ou le Conseil de sécurité ou, le cas échéant, l'organe compétent d'une organisation internationale qui est partie au différend et autorisée conformément à l'article 96 de la Charte des Nations Unies, de demander un avis consultatif à la Cour internationale de Justice conformément à l'article 65 du Statut de la Cour;

c) si l'Organisation des Nations Unies ou une organisation internationale autorisée conformément à l'article 96 de la Charte des Nations Unies sont parties au différend, elles peuvent demander un avis consultatif à la Cour internationale de Justice conformément à l'article 65 du Statut de la Cour;

d) toute organisation internationale autre que les organisations visées à l'alinéa c) qui est partie au différend peut, par l'intermédiaire d'un Etat Membre de l'Organisation des Nations Unies, suivre la procédure indiquée à l'alinéa b);

e) l'avis donné par la cour en vertu des alinéas b), c) ou d) sera accepté comme décisif par toutes les parties au différend;

f) s'il n'est pas fait droit à la demande d'avis consultatif présentée en vertu de l'alinéa b), c) ou d), toute partie au différend peut, par notification écrite à l'autre partie ou aux autres parties, soumettre le différend à l'arbitrage conformément aux dispositions de l'Annexe à la présente Convention.

3. Les dispositions du paragraphe 2 s'appliquent à moins que toutes les parties à un différend relevant dudit paragraphe ne décident d'un commun accord de la soumettre à une procédure d'arbitrage, notamment à la procédure définie dans l'Annexe à la présente Convention.

4. En cas de différend relatif à l'application ou à l'interprétation de l'un quelconque des articles de la partie V de la présente Convention autre que les articles 53 et 64, toute partie au différend peut mettre en œuvre la procédure de conciliation prévue à l'Annexe à la Convention en adressant une demande à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Art. 67

Instruments ayant pour objet de déclarer la nullité d'un traité, d'y mettre fin, de réaliser le retrait ou de suspendre l'application du traité

1. La notification prévue au paragraphe 1 de l'article 65 doit être faite par écrit.

2. Tout acte déclarant la nullité d'un traité, y mettant fin ou réalisant le retrait ou la suspension de l'application du traité sur la base de ses dispositions ou des paragraphes 2 ou 3 de l'article 65 doit être consigné dans un instrument communiqué aux autres parties. Si l'instrument émanant d'un Etat n'est pas signé par le chef de l'Etat, le chef du gouvernement ou le ministre des affaires étrangères, le représentant de l'Etat qui fait la communication peut être

2. Ten aanzien van een geschil betreffende de toepassing of uitlegging van artikel 53 of artikel 64 :

a) kan een Staat, indien hij partij is bij een geschil met een of meer andere Staten, door middel van een verzoekschrift het geschil ter beslissing voorleggen aan het Internationaal Gerechtshof;

b) kan een Staat, indien hij partij is bij een geschil waarbij een of meer internationale organisaties partij zijn, zonodig door tussenkomst van een lidstaat van de Verenigde Naties, de Algemene Vergadering of de Veiligheidsraad of, al naar gelang het geval, het bevoegde orgaan van een internationale organisatie die partij is bij het geschil en die, overeenkomstig artikel 96 van het Handvest der Verenigde Naties, hiertoe gemachtigd is, een advies vragen aan het Internationaal Gerechtshof, zulks in overeenstemming met artikel 65 van het Statuut van het Hof;

c) kunnen de Verenigde Naties of een internationale organisatie die overeenkomstig artikel 96 van het Handvest der Verenigde Naties daartoe gemachtigd is, indien zij partij zijn bij het geschil, een advies aan het Internationaal Gerechtshof vragen, zulks in overeenstemming met artikel 65 van het statuut van het Hof;

d) kan een andere internationale organisatie dan die bedoeld onder letter c, indien deze partij is bij een geschil, door tussenkomst van een lidstaat van de Verenigde Naties de onder letter b uiteengezette procedure volgen;

e) dient het ingevolge de letters a, b of c gegeven advies door alle partijen bij het desbetreffende geschil als beslissend te worden aanvaard;

f) indien het ingevolge de letters b, c of d gedane verzoek om advies aan het Hof niet wordt ingewilligd, kan elk van de partijen bij het geschil door middel van schriftelijke kennisgeving aan de andere partij of partijen, dit geschil onderwerpen aan arbitrage, overeenkomstig het bepaalde in de Bijlage bij dit Verdrag.

3. De bepalingen van het tweede lid zijn van toepassing, tenzij alle partijen bij een geschil zoals bedoeld in dat lid, met algemene instemming overeenkomen het geschil te onderwerpen aan een arbitrageprocedure, waaronder de procedure vervat in de Bijlage bij dit Verdrag.

4. Ten aanzien van een geschil betreffende de toepassing of uitlegging van een van de artikelen van deel V, anders dan de artikelen 53 en 64, van dit Verdrag, kan elke partij bij het geschil de bemiddelingsprocedure, vervat in de Bijlage bij dit Verdrag, op gang brengen door een hiertoe strekkend verzoek in te dienen bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Art. 67

Akten ter ongeldigverklaring of beëindiging van een verdrag, ter terugtrekking uit een verdrag of ter opschorting van de werking van een verdrag

1. De kennisgeving voorzien in artikel 65, eerste lid, dient schriftelijk te geschieden.

2. Iedere handeling ter ongeldigverklaring of beëindiging van een verdrag, iedere handeling ter terugtrekking uit een verdrag of iedere handeling ter opschorting van de werking van een verdrag op grond van zijn bepalingen of van artikel 65, tweede of derde lid, moet worden neergelegd in een akte, medegedeeld aan de andere partijen. Als de door een Staat opgestelde akte niet is ondertekend door het Staatshoofd, het hoofd van de Regering of de Minister van

invité à produire ses pleins pouvoirs. Si l'instrument émane d'une organisation internationale, le représentant de l'organisation qui fait la communication peut être invité à produire ses pleins pouvoirs.

Art. 68

Révocation des notifications et des instruments prévus aux articles 65 et 67

Une notification ou un instrument prévus aux articles 65 et 67 peuvent être révoqués à tout moment avant qu'ils aient pris effet.

Section 5

Conséquences de la nullité, de l'extinction ou de la suspension de l'application d'un traité

Art. 69

Conséquences de la nullité d'un traité

1. Est nul un traité dont la nullité est établie en vertu de la présente Convention. Les dispositions d'un traité nul n'ont pas de force juridique.

2. Si des actes ont néanmoins été accomplis sur la base d'un tel traité,

a) toute partie peut demander à toute autre partie d'établir pour autant que possible dans leurs relations mutuelles la situation qui aurait existé si ces actes n'avaient pas été accomplis;

b) les actes accomplis de bonne foi avant que la nullité ait été invoquée ne sont pas rendus illicites du seul fait de la nullité du traité.

3. Dans les cas qui relèvent des articles 49, 50, 51 ou 52, le paragraphe 2 ne s'applique pas à l'égard de la partie à laquelle le dol, l'acte de corruption ou la contrainte est imputable.

4. Dans le cas où le consentement d'un Etat ou d'une organisation internationale déterminé à être lié par un traité multilatéral est vicié, les règles qui précèdent s'appliquent dans les relations entre ledit Etat ou ladite organisation et les parties au traité.

Art. 70

Conséquences de l'extinction d'un traité

1. A moins que le traité n'en dispose ou que les parties n'en conviennent autrement, le fait qu'un traité a pris fin en vertu de ses dispositions ou conformément à la présente Convention

a) libère les parties de l'obligation de continuer d'exécuter le traité;

b) ne porte atteinte à aucun droit, aucune obligation ni aucune situation juridique des parties, créés par l'exécution du traité avant qu'il ait pris fin.

2. Lorsqu'un Etat ou une organisation internationale dénonce un traité multilatéral ou s'en retire, le paragraphe

Buitenlandse Zaken, kan de vertegenwoordiger van de Staat die de mededeling doet, uitgenodigd worden zijn volmacht te tonen. Indien de akte is opgesteld door een internationale organisatie, kan de vertegenwoordiger van de organisatie die hiervan mededeling doet, uitgenodigd worden zijn volmacht te tonen.

Art. 68

Herroeping van de kennisgeving en akten als voorzien in de artikelen 65 en 67

Een kennisgeving of een akte als voorzien in de artikelen 65 en 67 kan te allen tijde worden herroepen voordat zij van kracht is geworden.

Afdeling 5

Gevolgen van de ongeldigheid, beëindiging of opschorting van de werking van een verdrag

Art. 69

Gevolgen van de ongeldigheid van een verdrag

1. Een verdrag waarvan de ongeldigheid krachtens dit Verdrag wordt vastgesteld, is nietig. De bepalingen van een nietig verdrag hebben geen rechtskracht.

2. Als niettemin handelingen zijn verricht op grond van een zodanig verdrag :

a) kan elke partij van elke andere partij eisen, dat zij, voor zover zulks in hun wederzijdse betrekkingen mogelijk is, de situatie tot stand brengt die zou hebben bestaan indien deze handelingen niet zouden zijn verricht;

b) zijn handelingen, te goeder trouw verricht voordat de ongeldigheid was aangevoerd, niet onrechtmatig geworden uitsluitend doordat het verdrag ongeldig is geworden.

3. In gevallen, waarop de artikelen 49, 50, 51 of 52 betrekking hebben, is het tweede lid niet van toepassing op de partij waaraan het bedrog, de corruptiehandeling of de dwang is toe te rekenen.

4. In geval van ongeldigheid van de instemming van een bepaalde Staat of een bepaalde internationale organisatie door een multilateraal verdrag gebonden te worden, zijn de voorgaande regels van toepassing op de betrekkingen tussen die Staat of die organisatie en de partijen bij het verdrag.

Art. 70

Gevolgen van de beëindiging van een verdrag

1. De beëindiging van een verdrag krachtens zijn bepalingen of overeenkomstig dit Verdrag

a) ontslaat de partijen van de verplichting de uitvoering van het verdrag voort te zetten;

b) tast geen enkel recht, geen enkele verplichting of geen enkele rechtspositie van partijen aan, die door de uitvoering van het verdrag vóór zijn beëindiging is ontstaan; tenzij het verdrag anders bepaalt of de partijen anders overeenkomen.

2. Indien een Staat of een internationale organisatie een multilateraal verdrag opzegt of zich daaruit terugtrekt, is

1 s'applique dans les relations entre cet Etat ou cette organisation et chacune des autres parties au traité à partir de la date à laquelle cette dénonciation ou ce retrait prend effet.

Art. 71

Conséquences de la nullité d'un traité en conflit avec une norme impérative du droit international général

1. Dans le cas d'un traité qui est nul en vertu de l'article 53, les parties sont tenues

a) d'éliminer, dans la mesure du possible, les conséquences de tout acte accompli sur la base d'une disposition qui est en conflit avec la norme impérative du droit international général; et

b) de rendre leurs relations mutuelles conformes à la norme impérative du droit international général.

2. Dans le cas d'un traité qui devient nul et prend fin en vertu de l'article 64, la fin du traité

a) libère les parties de l'obligation de continuer d'exécuter le traité;

b) ne porte atteinte à aucun droit, aucune obligation ni aucune situation juridique des parties créés par l'exécution du traité avant qu'il ait pris fin; toutefois, ces droits, obligations ou situations ne peuvent être maintenus par la suite que dans la mesure où leur maintien n'est pas en soi en conflit avec la nouvelle norme impérative du droit international général.

Art. 72

Conséquences de la suspension de l'application d'un traité

1. A moins que le traité n'en dispose ou que les parties n'en conviennent autrement, la suspension de l'application d'un traité sur la base de ses dispositions ou conformément à la présente Convention

a) libère les parties entre lesquelles l'application du traité est suspendue de l'obligation d'exécuter le traité dans leurs relations mutuelles pendant la période de suspension;

b) n'affecte pas par ailleurs les relations juridiques, établies par le traité entre les parties.

2. Pendant la période de suspension, les parties doivent s'abstenir de tous actes tendant à faire obstacle à la reprise de l'application du traité.

PARTIE VI

Dispositions diverses

Art. 73

Relation avec la Convention de Vienne sur le droit des traités

Pour ce qui est des Etats parties à la Convention de Vienne sur le droit des traités de 1969, leurs relations dans

met ingang van de datum waarop deze zegging of terugtrekking effect krijgt het eerste lid van toepassing op de betrekkingen tussen deze Staat of die organisatie en ieder der andere partijen bij het verdrag.

Art. 71

Gevolgen van de nietigheid van een verdrag dat strijdig is met een dwingende norm van algemeen volkenrecht

1. Ingeval een verdrag nietig is krachtens artikel 53, zijn de partijen gehouden :

a) zoveel als mogelijk is de gevolgen weg te nemen van iedere handeling verricht op grond van een bepaling die strijdig is met de dwingende norm van algemeen volkenrecht; en

b) hun wederzijdse betrekkingen in overeenstemming te brengen met de dwingende norm van algemeen volkenrecht.

2. Ingeval een verdrag nietig wordt en eindigt krachtens artikel 64 :

a) ontslaat de beëindiging van het verdrag de partijen van de verplichting de uitvoering van het verdrag voort te zetten;

b) tast de beëindiging van het verdrag geen enkel recht, geen enkele verplichting of geen enkele rechtspositie van partijen aan, die door de uitvoering van het verdrag vóór zijn beëindiging is ontstaan; deze rechten, verplichtingen en rechtspositie kunnen daarna echter slechts worden gehandhaafd in zoverre deze handhaving op zich niet strijdig is met de nieuwe dwingende norm van algemeen volkenrecht.

Art. 72

Gevolgen van de opschorting van de werking van een verdrag

1. De opschorting van de werking van een verdrag op grond van zijn bepalingen of overeenkomstig dit Verdrag — tenzij het verdrag anders bepaalt of de partijen anders overeenkomen — :

a) ontslaat de partijen tussen welke de werking van het verdrag is opgeschort van de verplichting het verdrag uit te voeren in hun onderlinge betrekkingen gedurende de tijd van opschorting;

b) tast voor het overige de door het verdrag geschapen rechtsbetrekkingen tussen de partijen niet aan.

2. Gedurende de tijd van opschorting moeten de partijen zich onthouden van alle handelingen die een belemmering voor een hervatte werking van het verdrag kunnen vormen.

DEEL VI

Onderscheiden bepalingen

Art. 73

Betrekkingen met het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht

Ten aanzien van de Staten die partij zijn bij het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht van 1969 is dat

le cadre d'un traité conclu entre deux Etats ou plus et une ou plusieurs organisations seront régies par ladite Convention.

Art. 74

Questions non préjugées par la présente Convention

1. Les dispositions de la présente Convention ne préjugent aucune question qui pourrait se poser à propos d'un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales du fait d'une succession d'Etats ou en raison de la responsabilité internationale d'un Etat ou de l'ouverture d'hostilités entre Etats.

2. Les dispositions de la présente Convention ne préjugent aucune question qui pourrait se poser à propos d'un traité en raison de la responsabilité internationale de l'organisation internationale, de la terminaison de son existence ou de la terminaison de la participation d'un Etat en qualité de membre de l'organisation.

3. Les dispositions de la présente Convention ne préjugent aucune question qui pourrait se poser à propos de l'établissement des obligations et des droits des Etats membres d'une organisation internationale au regard d'un traité auquel cette organisation est partie.

Art. 75

Relations diplomatiques ou consulaires et conclusion de traités

La rupture des relations diplomatiques ou des relations consulaires ou l'absence de telles relations entre deux ou plusieurs Etats ne fait pas obstacle à la conclusion de traités entre deux ou plusieurs dits Etats et une ou plusieurs organisations internationales. La conclusion d'un tel traité n'a pas en soi d'effet en ce qui concerne les relations diplomatiques ou les relations consulaires.

Art. 76

Cas d'un Etat agresseur

Les dispositions de la présente Convention sont sans effet sur les obligations qui peuvent résulter à propos d'un traité entre un ou plusieurs Etats et une ou plusieurs organisations internationales, pour un Etat agresseur, de mesures prises conformément à la Charte des Nations Unies au sujet de l'agression commise par cet Etat.

PARTIE VII

Dépositaires, notifications, corrections et enregistrement

Art. 77

Dépositaires des traités

1. La désignation du dépositaire d'un traité peut être effectuée par les Etats et les organisations ou, selon le cas, par

Verdrag van toepassing op de betrekkingen tussen die Staten krachtens een verdrag tussen twee of meer Staten en een of meer internationale organisaties.

Art. 74

Vraagstukken waarop dit Verdrag niet vooruit loopt

1. De bepalingen van dit Verdrag mogen niet vooruitlopen op vraagstukken die zich met betrekking tot een verdrag tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties kunnen voordoen op grond van Statenopvolging, de internationale Staatsaansprakelijkheid of het uitbreken van vijandelijkheden tussen Staten.

2. De bepalingen van dit Verdrag mogen niet vooruitlopen op vraagstukken die zich met betrekking tot een verdrag kunnen voordoen op grond van de internationale aansprakelijkheid van een internationale organisatie, op grond van beëindiging van het bestaan van die organisatie of van beëindiging van het lidmaatschap van die organisatie door een Staat.

3. De bepalingen van dit Verdrag mogen niet vooruitlopen op vraagstukken die zich kunnen voordoen met betrekking tot de vaststelling van de plichten en rechten van Lidstaten van een internationale organisatie ingevolge een verdrag waarbij die organisatie partij is.

Art. 75

Diplomatieke of consulaire betrekkingen en het sluiten van verdragen

Het verbreken of de afwezigheid van diplomatieke of consulaire betrekkingen tussen twee of meer Staten is geen belemmering voor het sluiten van verdragen tussen twee of meer van deze Staten en een of meer internationale organisaties. Het sluiten van een zodanig verdrag heeft op zichzelf geen gevolg voor de diplomatieke of consulaire betrekkingen.

Art. 76

Geval van een aanvallende Staat

De bepalingen van dit Verdrag laten onverlet de verplichtingen die met betrekking tot een verdrag tussen één of meer Staten en één of meer internationale organisaties voor een aanvallende Staat kunnen voortvloeien uit maatregelen, genomen overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties ter zake van door deze Staat gepleegde agressie.

DEEL VII

Depositariissen, kennisgevingen, verbeteringen en registratie

Art. 77

Depositariissen van verdragen

1. De aanwijzing van de depositaris van een verdrag kan geschieden door de Staten en organisaties of, al naar gelang

les organisations ayant participé à la négociation soit dans le traité lui-même, soit de toute autre manière. Le dépositaire peut être un ou plusieurs Etats, une organisation internationale, ou le principal fonctionnaire administratif d'une telle organisation.

2. Les fonctions du dépositaire d'un traité ont un caractère international et le dépositaire est tenu d'agir impartialement dans l'accomplissement de ses fonctions. En particulier, le fait qu'un traité n'est pas entré en vigueur entre certaines des parties ou qu'une divergence est apparue entre un Etat ou une organisation internationale et un dépositaire en ce qui concerne l'exercice des fonctions de ce dernier ne doit pas influencer sur cette obligation.

Art. 78

Fonctions des dépositaires

1. A moins que le traité n'en dispose ou que les Etats et organisations contractantes ou, selon le cas, les organisations contractantes n'en conviennent autrement, les fonctions du dépositaire sont notamment les suivantes :

a) assurer la garde du texte original du traité et des pleins pouvoirs qui lui seraient remis;

b) établir des copies certifiées conformes au texte original et tous autres textes du traité en d'autres langues qui peuvent être requis par le traité, et les communiquer aux parties au traité et aux Etats et organisations internationales ayant qualité pour le devenir;

c) recevoir toutes signatures du traité, recevoir et garder tous instruments, notifications et communications relatifs au traité;

d) examiner si une signature, un instrument, une notification ou une communication se rapportant au traité est en bonne et due forme et, le cas échéant, porter la question à l'attention de l'Etat ou de l'organisation internationale en cause;

e) informer les parties au traité et les Etats et organisations internationales ayant qualité pour le devenir des actes, notifications et communications relatifs au traité;

f) informer les Etats et organisations internationales ayant qualité pour devenir parties au traité de la date à laquelle a été reçu ou déposé le nombre de signatures ou d'instruments de ratification, d'instruments relatifs à un acte de confirmation formelle, ou d'instruments d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion requis pour l'entrée en vigueur du traité;

g) assurer l'enregistrement du traité auprès du Secrétaire de l'Organisation des Nations Unies;

h) remplir les fonctions spécifiées dans d'autres dispositions de la présente Convention.

2. Lorsqu'une divergence apparaît entre un Etat ou une organisation internationale et le dépositaire au sujet de l'accomplissement des fonctions de ce dernier, le dépositaire doit porter la question à l'attention :

a) des Etats et organisations signataires ainsi que des Etats contractants et des organisations contractantes; ou

b) le cas échéant, de l'organe compétent de l'organisation internationale en cause.

het geval, de organisaties die aan de onderhandelingen hebben deelgenomen, hetzij in het verdrag zelf, hetzij op andere wijze. De depositaris kan zijn één of meer Staten, een internationale organisatie of de voornaamste administratieve functionaris van een dergelijke organisatie.

2. De functies van de depositaris zijn internationaal van aard en de depositaris is gehouden onpartijdig te handelen bij het vervullen van zijn functies. Met name het feit dat een verdrag niet in werking is getreden tussen bepaalde partijen of dat er een verschil van mening is gerezen tussen een Staat of een internationale organisatie en een depositaris met betrekking tot de uitvoering van de functies van deze laatste mag geen invloed hebben op deze verplichting.

Art. 78

Functies van de depositarissen

1. Tenzij het verdrag anders bepaalt of de verdragsluitende Staten en de verdragsluitende organisaties, of, al naar gelang het geval, de verdragsluitende organisaties onderling anders zijn overeengekomen, zijn de functies van de depositaris in het bijzonder de volgende :

a) het onder zijn berusting houden van de originele tekst van het verdrag en de volmachten die aan de depositaris zijn overgelegd;

b) voor gelijkkluidend gewaarmerkte afschriften te doen vervaardigen van de originele tekst en alle andere teksten van het verdrag in andere talen die door het verdrag kunnen zijn voorgeschreven en die te doen toekomen aan de partijen bij het verdrag en de Staten en internationale organisaties die gerechtigd zijn het te worden;

c) alle ondertekeningen van het verdrag in ontvangst te nemen, alle akten, kennisgevingen en mededelingen met betrekking tot het verdrag in ontvangst te nemen en te bewaren;

d) te onderzoeken of een ondertekening, een akte, een kennisgeving, of een mededeling betrekking hebbend op het verdrag in goede en behoorlijke vorm is en, indien nodig, de zaak onder de aandacht van de betrokken Staat of internationale organisatie te brengen;

e) de partijen bij het verdrag en de Staten en internationale organisaties die gerechtigd zijn het te worden, in te lichten over akten, kennisgeving en mededelingen betreffende het verdrag;

f) de Staten en internationale organisaties die gerechtigd zijn partij te worden bij het verdrag, in te lichten over de datum waarop het voor de inwerkingtreding van het verdrag vereiste aantal ondertekeningen of akten van bekrachtiging, akten inzake een handeling van formele bevestiging of akten van aanvaarding, goedkeuring of toetreding is ontvangen of neergelegd;

g) zorg te dragen voor de registratie van het verdrag bij het Secretariaat van de Verenigde Naties;

h) de functies te vervullen die nader zijn omschreven in de andere bepalingen van dit Verdrag.

2. Indien zich een verschil van mening voordoet tussen een Staat of een internationale organisatie en de depositaris met betrekking tot de vervulling van de functies van laatstgenoemde, moet de depositaris deze kwestie onder de aandacht brengen van :

a) de ondertekenende Staten en organisaties en de verdragsluitende Staten en organisaties; of

b) indien nodig, van het bevoegde orgaan van de betreffende internationale organisatie.

Art. 79

Notifications et communications

Sauf dans les cas où le traité ou la présente Convention en dispose autrement, une notification ou une communication qui doit être faite par un Etat ou une organisation internationale en vertu de la présente Convention :

a) est transmise, s'il n'y a pas de dépositaire, directement aux Etats et aux organisations auxquels elle est destinée ou, s'il y a un dépositaire, à ce dernier;

b) n'est considérée comme ayant été faite par l'Etat ou l'organisation en question qu'à partir de sa réception par l'Etat ou l'organisation auquel elle a été transmise ou, le cas échéant, par le dépositaire;

c) si elle est transmise à un dépositaire, n'est considérée comme ayant été reçue par l'Etat ou l'organisation auquel elle est destinée qu'à partir du moment où cet Etat ou cette organisation aura reçu du dépositaire l'information prévue à l'alinéa e) du paragraphe 1er de l'article 78.

Art. 80

Correction des erreurs dans les textes ou les copies certifiées conformes des traités

1. Si, après l'authentification du texte d'un traité, les Etats et organisations internationales signataires et les Etats contractants et les organisations contractantes constatent d'un commun accord que ce texte contient une erreur, il est procédé à la correction de l'erreur par l'un des moyens énumérés ci-après, à moins que lesdits Etats et organisations ne décident d'un autre mode de correction :

a) correction du texte dans le sens approprié et paragraphe de la correction par des représentants dûment habilités;

b) établissement d'un instrument ou échange d'instruments où se trouve consignée la correction qu'il a été convenu d'apporter au texte;

c) établissement d'un texte corrigé de l'ensemble du traité suivant la procédure utilisée pour le texte original.

2. Lorsqu'il s'agit d'un traité pour lequel il existe un dépositaire, celui-ci notifie aux Etats et organisations internationales signataires et aux Etats contractants et aux organisations contractantes l'erreur et la proposition de la corriger et spécifie un délai approprié dans lequel l'objection peut être faite à la correction proposée. Si, à l'expiration du délai :

a) aucune objection n'a été faite, le dépositaire effectue et paraphe la correction dans le texte, dresse un procès-verbal de rectification du texte, et en communique copie aux parties au traité et aux Etats et organisations ayant qualité pour le devenir;

b) une objection a été faite, le dépositaire communique l'objection aux Etats et organisations signataires et aux Etats contractants et aux organisations contractantes.

3. Les règles énoncées aux paragraphes 1er et 2 s'appliquent également lorsque le texte a été authentifié en deux ou plusieurs langues et qu'apparaît un défaut de concordance qui, de l'accord des Etats et organisations internationales signataires ainsi que des Etats contractants et des organisations contractantes, doit être corrigé.

Art. 79

Kennisgevingen en mededelingen

Behalve in het geval waarin het verdrag of dit Verdrag anders bepaalt, moet een kennisgeving of mededeling die door een Staat of internationale organisatie moet worden gedaan krachtens dit Verdrag :

a) indien er geen depositaris is, rechtstreeks gericht worden aan de Staten en organisaties waarvoor zij is gestemd, of indien er een depositaris is, aan deze;

b) worden beschouwd als gedaan door de betrokken Staat of organisatie eerst vanaf de ontvangst door de Staat of organisatie waaraan zij is gericht of, al naar gelang het geval, vanaf de ontvangst door de depositaris;

c) indien zij is gericht aan de depositaris worden beschouwd als ontvangen door de Staat of deze Staat of organisatie door de depositaris in overeenstemming met artikel 78, eerste lid, letter (e) daarover is ingelicht.

Art. 80

Verbetering van fouten in de teksten of in de voor gelijkkluidend gewaarmerkte afschriften van verdragen

1. Als, na de authenticatie van de tekst van een verdrag de ondertekenende Staten en internationale organisaties en de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties het er over eens zijn, dat deze tekst een fout bevat, moet de fout worden hersteld op een van de hierna genoemde wijzen, tenzij deze Staten en organisaties tot een andere wijze van verbetering besluiten :

a) verbetering van de tekst in de juiste zin en parafering van de verbetering door behoorlijk gevolmachtigde vertegenwoordigers;

b) opstelling van een akte of uitwisseling van akten waarin de verbetering is vastgesteld die men is overeengekomen aan te brengen in de tekst; of

c) opstelling van een verbeterde tekst van het gehele verdrag, daarbij dezelfde procedure volgend als voor de originele tekst.

2. Wanneer het een verdrag betreft waarvoor een depositaris bestaat, brengt deze de ondertekenende Staten en internationale organisaties en de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties de fout ter kennis alsmede het voorstel tot verbetering en stelt een redelijke termijn vast waarbinnen bezwaar kan worden gemaakt tussen de voorgestelde verbetering. Als na afloop van deze termijn :

a) geen bezwaar is gemaakt, brengt de depositaris de verbetering in de tekst aan en parafeert haar, maakt een proces-verbaal op van de verbetering van de tekst en stuurt een copie daarvan aan de partijen bij het verdrag en aan de Staten en organisaties die gerechtigd zijn dit te worden;

b) een bezwaar is gemaakt, deelt de depositaris het bezwaar mede aan de ondertekenende Staten en organisaties en de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties.

3. De regels, neergelegd in het eerste en tweede lid, zijn eveneens van toepassing indien de tekst was geauthenticeerd in twee of meer talen en zich ten aanzien van de eensluidendheid een gebrek voordoet dat, op grond van overeenstemming tussen de ondertekenende Staten en internationale organisaties en de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties moet worden hersteld.

4. Le texte corrigé remplace *ab initio* le texte défectueux, à moins que les Etats et organisations internationales signataires ainsi que les Etats contractants et les organisations contractantes n'en décident autrement.

5. La correction du texte d'un traité qui a été enregistré est notifiée au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies.

6. Lorsqu'une erreur est relevée dans une copie certifiée conforme d'un traité, le dépositaire dresse un procès-verbal de rectification et en communique copie aux Etats et organisations internationales signataires ainsi qu'aux Etats contractants et aux organisations contractantes.

Art. 81

Enregistrement et publication des traités

1. Après leur entrée en vigueur, les traités sont transmis au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies aux fins d'enregistrement ou de classement et inscription au répertoire, selon le cas, ainsi que de publication.

2. La désignation d'un dépositaire constitue autorisation pour celui-ci d'accomplir les actes visés au paragraphe précédent.

PARTIE VIII

Clauses finales

Art. 82

Signature

La présente Convention sera ouverte jusqu'au 31 décembre 1986, au Ministère fédéral des affaires étrangères de la République d'Autriche et, ensuite, jusqu'au 30 juin 1987 au Siège de l'Organisation des Nations Unies à New York, à la signature :

- a) de tous les Etats;
- b) de la Namibie, représentée par le Conseil des Nations Unies pour la Namibie;
- c) des organisations internationales invitées à participer à la Conférence des Nations Unies sur le droit des traités entre Etats et organisations internationales ou entre organisations internationales.

Art. 83

Ratification ou acte de confirmation formelle

La présente Convention sera soumise à ratification par les Etats et par la Namibie, représentée par le Conseil des Nations Unies pour la Namibie, et à des actes de confirmation formelle de la part des organisations internationales. Les instruments de ratification et les instruments relatifs aux actes de confirmation formelle seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

4. De verbeterde tekst vervangt *ab initio* de gebrekkige tekst tenzij de ondertekenende Staten en internationale organisaties en de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties daarover anders beslissen.

5. De verbetering van een geregistreerde verdragstekst wordt ter kennis gebracht van het Secretariaat van de Verenigde Naties.

6. Wanneer een fout is ontdekt in een voor gelijkluidend gewaarmerkt afschrift van een verdrag moet de depositaris een proces-verbaal van de verbetering opstellen en er een copie van sturen aan de ondertekenende Staten en internationale organisaties en aan de verdragsluitende Staten en verdragsluitende organisaties.

Art. 81

Registratie en publicatie van verdragen

1. Na hun inwerkingtreding moeten de verdragen gezonden worden aan het Secretariaat van de Verenigde Naties ter fine van, al naar gelang het geval, registratie of inschrijving in het register, alsmede voor publicatie.

2. De aanwijzing van een depositaris vormt diens machtiging om de in het voorgaande lid omschreven handelingen uit te voeren.

DEEL VIII

Slotbepalingen

Art. 82

Ondertekening

Dit verdrag staat open voor ondertekening tot 31 december 1986 op het Bondsministerie van Buitenlandse Zaken van de Republiek Oostenrijk en vervolgens tot 30 juni 1987 op de zetel van de Verenigde Naties te New York, door :

- a) alle Staten;
- b) Namibië, vertegenwoordigd door de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië;
- c) internationale organisaties die zijn uitgenodigd deel te nemen aan de Conferentie van de Verenigde Naties inzake verdragenrecht tussen Staten en internationale organisaties of tussen internationale organisaties onderling.

Art. 83

Bekrachtiging of handeling van formele bevestiging

Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd door de Staten en door Namibië, vertegenwoordigd door de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië, en dient formeel te worden bevestigd door internationale organisaties. De akten van bekrachtiging en de akten betreffende handelingen van formele bevestiging worden neergelegd bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Art. 84

Adhésion

1. La présente Convention restera ouverte à l'adhésion de tout Etat, de la Namibie, représentée par le Conseil des Nations Unies pour la Namibie, et de toute organisation internationale qui a la capacité de conclure des traités.

2. L'instrument d'adhésion d'une organisation internationale comprendra une déclaration attestant qu'elle a la capacité de conclure des traités.

3. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Art. 85

Entrée en vigueur

1. La présente Convention entrera en vigueur le trentième jour qui suivra la date du dépôt du trente-cinquième instrument de ratification ou d'adhésion par les Etats ou par la Namibie, représentée par le Conseil des Nations Unies pour la Namibie.

2. Pour chacun des Etats, et pour la Namibie, représentée par le Conseil des Nations Unies pour la Namibie, qui ratifieront la présente Convention ou y adhéreront après que la condition énoncée au paragraphe 1er aura été remplie, la Convention entrera en vigueur le trentième jour après le dépôt par cet Etat ou par la Namibie de son instrument de ratification ou d'adhésion.

3. Pour chaque organisation internationale qui déposera un instrument relatif à un acte de confirmation formelle ou un instrument d'adhésion, la Convention entrera en vigueur à la plus éloignée des deux dates suivantes : le trentième jour après ledit dépôt, ou la date à laquelle la Convention entrera en vigueur conformément au paragraphe 1er.

Art. 86

Textes authentiques

L'original de la présente Convention, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe sont également authentiques, sera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés par leurs gouvernements respectifs, et les représentants dûment autorisés du Conseil des Nations Unies pour la Namibie et des organisations internationales ont signé la présente Convention.

FAIT à Vienne, le vingt et un mars mil neuf cent quatre-vingt six.

Cette Convention a été signée par les Etats et Organisations suivants :

Allemagne (Rép. Féd.), Argentine, Autriche, Belgique, Bénin, Brésil, Burkina Faso, Chypre, Conseil de l'Europe, Côte d'Ivoire, Danemark, Etats-Unis, Egypte, Grèce, Italie, Japon, Malawi, Maroc, Mexique, Organisation de l'Aviation civile, Organisation des Nations Unies, Organisation des

Art. 84

Toetreding

1. Dit Verdrag staat open voor toetreding door iedere Staat, door Namibië, vertegenwoordigd door de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië, en door iedere internationale organisatie die bevoegd is verdragen te sluiten.

2. Een akte van toetreding van een internationale organisatie dient een verklaring te bevatten dat zij bevoegd is verdragen te sluiten.

3. De akten van toetreding worden neergelegd bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Art. 85

Inwerkingtreding

1. Dit Verdrag treedt in werking op de dertigste dag volgend op de datum van neerlegging van de vijfendertigste akte van bekrachtiging of toetreding door Staten of door Namibië, vertegenwoordigd door de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië.

2. Voor iedere Staat of voor Namibië, vertegenwoordigd door de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië, die het Verdrag bekrachtigt of hiertoe toetreedt, nadat aan de voorwaarde vervat in het eerste lid is voldaan, treedt het Verdrag in werking op de dertigste dag na neerlegging van een akte van bekrachtiging of toetreding door die Staat of door Namibië.

3. Voor iedere internationale organisatie die een akte betreffende een handeling van formele bevestiging of een akte van toetreding neerlegt, treedt het Verdrag in werking op de dertigste dag na genoemde neerlegging, of op de datum waarop dit Verdrag ingevolge het eerste lid in werking treedt, welk van beide data later is.

Art. 86

Authentieke teksten

Het origineel van dit Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse en de Spaanse tekst gelijkwaardig authentiek zijn, wordt neergelegd bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN, de ondertekenende gevolmachtigden, hiertoe naar behoren gemachtigd door hun onderscheiden regeringen en naar behoren gemachtigde vertegenwoordigers van de Raad van de Verenigde Naties voor Namibië en van internationale organisaties dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Wenen op 21 maart negentienhonderdzesentachtig.

Dit Verdrag werd ondertekend door de volgende Staten en Organisaties :

Duitsland (Bondsrep.), Argentinië, Oostenrijk, België, Benin, Brazilië, Burkina Faso, Cyprus, Raad van Europa, Ivoorkust, Denemarken, Verenigde Staten, Egypte, Griekenland, Italië, Japan, Malawi, Marokko, Mexico, Organisatie van de Burgerluchtvaart, Organisatie van de Verenigde

Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, Organisation internationale du Travail, Organisation maritime internationale, Organisation météorologique mondiale, Organisation mondiale de la santé, Organisation pour l'alimentation et l'agriculture, Pays-Bas, Corée, Royaume-Uni, Sénégal, Soudan, Suède, Union internationale des télécommunications, Yougoslavie, Zaïre, Zambie.

Naties, Organisatie van de Verenigde Naties voor Opvoeding, Wetenschap en Cultuur, Internationale Arbeidsorganisatie, Internationale Maritieme Organisatie, Wereldorganisatie voor Meteorologie, Wereldgezondheidsorganisatie, Organisatie voor Voeding en Landbouw, Nederland, Korea, Verenigd Koninkrijk, Senegal, Soedan, Zweden, Internationale Unie voor Telecommunicatie, Joegoslavië, Zaïre, Zambia.

ANNEXE

PROCEDURES D'ARBITRAGE ET DE CONCILIATION INSTITUEES EN APPLICATION DE L'ARTICLE 66

I. — Constitution du Tribunal arbitral ou de la Commission de Conciliation

1. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies dresse et tient une liste de juristes qualifiés parmi lesquels les parties à un différend peuvent choisir les personnes qui composeront un tribunal arbitral ou, selon le cas, une commission de conciliation. A cette fin, tout Etat qui est Membre de l'Organisation des Nations Unies et toute partie à la présente Convention sont invités à désigner deux personnes, et les noms des personnes ainsi désignées composeront la liste, dont copie sera adressée au Président de la Cour internationale de Justice. La désignation des personnes qui figurent sur la liste, y compris celles qui sont désignées pour remplir une vacance fortuite, est faite pour une période de cinq ans renouvelable. A l'expiration de la période pour laquelle elles auront été désignées, les personnes susmentionnées continueront à exercer les fonctions pour lesquelles elles auront été choisies conformément aux paragraphes suivants.

2. Lorsqu'une notification est faite conformément au paragraphe 2, alinéa f) de l'article 66, ou qu'un accord est intervenu conformément au paragraphe 3 sur la procédure définie dans la présente Annexe, le différend est soumis à un tribunal arbitral. Lorsqu'une demande est soumise au Secrétaire général conformément au paragraphe 4 de l'article 66, le Secrétaire général porte le différend devant une commission de conciliation. Le Tribunal arbitral et la Commission de conciliation sont composés comme suit :

Les Etats, les organisations internationales, ou, selon le cas, les Etats et les organisations qui constituent une des parties au différend nomment d'un commun accord :

a) un arbitre ou, selon le cas, un conciliateur, choisi ou non sur la liste visée au paragraphe 1er;

b) un arbitre ou, selon le cas, un conciliateur, choisi parmi les personnes qui figurent sur la liste n'ayant la nationalité d'aucun des Etats et n'ayant pas été désigné par une des organisations qui constituent la partie considérée au différend, étant entendu qu'un différend entre deux organisations internationales ne doit pas être examiné par des ressortissants d'un seul et même Etat.

Les Etats, les organisations internationales, ou, selon le cas, les Etats et les organisations qui constituent l'autre partie au différend nomment de la même manière deux arbitres, ou, selon le cas, deux conciliateurs. Les quatre personnes choisies par les parties doivent être nommés dans un délai de soixante jours à compter de la date à laquelle l'autre partie au différend a reçu la notification prévue au paragraphe 2, alinéa f) de l'article 66, ou à laquelle un accord est intervenu conformément au paragraphe 3 sur la procédure définie dans la présente Annexe, ou à laquelle le Secrétaire général reçoit la demande de conciliation.

Dans un délai de soixante jours à compter de la date à laquelle la dernière nomination est intervenue, les quatre

BIJLAGE

ARBITRAGE- EN CONCILIATIEPROCEDURES VASTGESTELD IN TOEPASSING VAN ARTIKEL 66

I. — Instelling van het scheidsgerecht of de conciliatiecommissie

1. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties maakt een lijst van bekwame juristen op, waaruit de partijen bij een geschil de personen kunnen kiezen die een scheidsgerecht, of, al naar gelang het geval, een conciliatiecommissie zullen vormen en houdt die lijst bij. Te dien einde wordt iedere Staat die lid is van de Verenigde Naties en iedere partij bij dit Verdrag uitgenodigd twee personen aan te wijzen en de namen van de aldus aangewezen personen worden geplaatst op een lijst, waarvan een afschrift wordt gezonden aan de President van het Internationaal Gerechtshof. De ambtstermijn van een op die lijst staande persoon, met inbegrip van degenen die worden benoemd om een voorkomende vacature te vervullen, is vijf jaar en kan worden verlengd. Een persoon wiens ambtstermijn afloopt, gaat voort met het uitoefenen van de functies waarvoor hij overeenkomstig de volgende leden is gekozen.

2. Wanneer overeenkomstig artikel 66, tweede lid, letter (f), kennisgeving is gedaan of overeenkomstig het derde lid overeenstemming is bereikt omtrent de in deze Bijlage vastgelegde procedure, wordt het geschil voorgelegd aan een scheidsgerecht. Wanneer overeenkomstig artikel 66, vierde lid, een verzoek is gedaan aan de Secretaris-Generaal, legt deze het geschil voor aan de conciliatiecommissie. Zowel het scheidsgerecht als de conciliatiecommissie worden als volgt samengesteld :

De Staten, internationale organisaties of de Staten en organisaties, al naar gelang het geval, die een der partijen bij het geschil vormen, benoemen, met gemeenschappelijke instemming :

a) een scheidsman, of een conciliator, al naar gelang het geval, al dan niet gekozen uit de in het eerste lid bedoelde lijst, en

b) een scheidsman, of een conciliator, al naargelang, die dient te worden gekozen uit degenen die staan vermeld op de lijst en die niet de nationaliteit dient te bezitten van een van de Staten, dan wel te worden voorgedragen door een van de organisaties die partij vormen bij dit geschil, met dien verstande dat een geschil tussen twee internationale organisaties niet wordt onderzocht door onderdanen van één en dezelfde Staat.

De Staten, internationale organisaties of de Staten en organisaties, al naar gelang het geval, die de andere partij bij het geschil vormen, benoemen op dezelfde wijze twee scheidsmannen of twee conciliators, al naar gelang het geval. De vier personen die door de partijen zijn gekozen, worden benoemd binnen zestig dagen volgend op de datum waarop de andere partij bij het geschil overeenkomstig artikel 66, tweede lid, letter (f), kennisgeving ontvangt of waarop overeenkomstig het derde lid overeenstemming is bereikt omtrent de in deze Bijlage vastgelegde procedure, dan wel waarop de Secretaris-Generaal het verzoek om conciliatie ontvangt.

De vier aldus gekozen personen benoemen binnen zestig dagen volgend na de datum van benoeming van de laatste

personnes ainsi choisies nomment un cinquième arbitre ou conciliateur, selon le cas, choisi sur la liste, qui exerce les fonctions de président.

Si la nomination du président ou de l'un quelconque des autres arbitres ou conciliateurs, selon le cas, n'intervient pas dans le délai prescrit pour cette nomination, elle sera faite par le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies dans les soixante jours qui suivent l'expiration de ce délai. Le Secrétaire général peut désigner comme président soit l'une des personnes inscrites sur la liste soit un des membres de la Commission du droit international. L'un quelconque des délais dans lesquels les nominations doivent être faites peut être prorogé par accord des parties au différend. Si l'Organisation des Nations Unies est partie ou est comprise dans l'une des parties au différend, le Secrétaire général transmet la demande mentionnée ci-dessus au Président de la Cour internationale de Justice, qui exerce les fonctions confiées au Secrétaire général par le présent alinéa.

Toute vacance doit être remplie de la façon spécifiée pour la nomination initiale.

La nomination d'arbitres ou de conciliateurs par une organisation internationale comme prévu aux paragraphes 1er et 2 est régie par les règles pertinentes de cette organisation.

II. — Fonctionnement du Tribunal arbitral

3. Sauf convention contraire entre les parties au différend, le Tribunal arbitral arrête lui-même sa procédure en garantissant à chacune des parties au différend la pleine possibilité d'être entendue et de se défendre.

4. Avec le consentement préalable des parties au différend, le Tribunal arbitral peut inviter tout Etat ou toute organisation internationale intéressé à lui soumettre ses vues, oralement ou par écrit.

5. Le Tribunal arbitral se prononce à la majorité de ses membres. En cas de partage, la voix du Président est prépondérante.

6. Si l'une des parties au différend ne comparaît pas devant le Tribunal ou s'abstient de se défendre, l'autre partie peut demander au Tribunal de poursuivre la procédure et de rendre sa décision. Avant de rendre sa décision, le Tribunal doit s'assurer non seulement qu'il a compétence pour connaître du différend, mais que la demande est fondée en fait et en droit.

7. La décision du Tribunal arbitral se borne à la matière du différend; elle est motivée. Tout membre du Tribunal peut exprimer une opinion individuelle ou dissidente.

8. La décision est définitive et non susceptible d'appel. Toutes les parties au différend doivent se soumettre à la décision.

9. Le Secrétaire général fournit au Tribunal l'assistance et les facilités dont il a besoin. Les dépenses du Tribunal sont supportées par l'Organisation des Nations Unies.

van hen, uit de lijst een vijfde scheidsman of conciliator, al naar gelang het geval, die voorzitter zal zijn.

Indien de benoeming van de voorzitter of van een van de scheidsmannen of bemiddelaars, al naar gelang het geval, niet heeft plaatsgevonden binnen de hierboven voor benoeming voorgeschreven termijn, wordt zij verricht door de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties binnen zestig dagen na het verstrijken van deze termijn. De Secretaris-Generaal kan als voorzitter aanwijzen hetzij een van de op de lijst staande personen, hetzij een van de leden van de Commissie voor Internationaal Recht (ILC). Elke periode waarbinnen een benoeming dient te geschieden, mag worden verlengd bij overeenstemming tussen de partijen bij het geschil. Indien de Verenigde Naties partij zijn of deel uitmaken van een van de partijen bij het geschil, stuurt de Secretaris-Generaal bovenvermeld verzoek door aan de President van het Internationale Gerechtshof, die de krachtens deze alinea aan de Secretaris-Generaal toebedeelde taken vervult.

Iedere vacature wordt vervuld op de wijze die is voorgeschreven voor de initiële benoeming.

De benoeming van scheidsmannen of conciliators door een internationale organisatie, zoals bepaald in het eerste en tweede lid, wordt beheerst door de regels van die organisatie.

II. — Het functioneren van het scheidsgerecht

3. Tenzij de partijen bij het geschil anders overeenkomen, stelt het Scheidsgerecht zelf zijn procedure vast, waarbij het iedere partij bij het geschil de volledige gelegenheid waarborgt om te worden gehoord en haar zaak te verdedigen.

4. Het Scheidsgerecht kan, met instemming van de partijen bij het geschil, iedere belanghebbende Staat of internationale organisatie uitnodigen zijn of haar standpunt schriftelijk of mondeling aan hem voor te leggen.

5. Het Scheidsgerecht neemt besluiten aan bij meerderheid van stemmen van de leden. Als de stemmen staken, is de stem van de Voorzitter doorslaggevend.

6. Wanneer één van de partijen bij het geschil niet voor het scheidsgerecht verschijnt of in gebreke blijft haar zaak te verdedigen, kan de andere partij het scheidsgerecht verzoeken de werkzaamheden voort te zetten en uitspraak te doen. Alvorens uitspraak te doen, moet het scheidsgerecht zich er van overtuigen niet alleen dat het rechtsmacht heeft ten aanzien van het geschil, maar ook dat de eis feitelijk en rechtens gegrond is.

7. Het Scheidsgerecht beperkt zich in zijn uitspraak tot de materie van het geschil; de uitspraak is met redenen omkleed. Ieder lid van het Scheidsgerecht kan aan de uitspraak een uiteenzetting van zijn individuele of afwijkende mening toevoegen.

8. De uitspraak is definitief en niet vatbaar voor beroep. Alle partijen bij het geschil dienen zich hiernaar te schikken.

9. De Secretaris-Generaal verschaft het Scheidsgerecht de assistentie en de faciliteiten die het behoeft. De uitgaven van het Scheidsgerecht worden gedragen door de Verenigde Naties.

III. — Fonctionnement de la commission de conciliation

10. La Commission de conciliation arrête lui-même sa procédure. La Commission, avec le consentement des parties au différend, peut inviter toute partie au traité à lui soumettre ses vues oralement ou par écrit. Les décisions et les recommandations de la Commission sont adoptées à la majorité des voix de ses cinq membres.

11. La Commission peut signaler à l'attention des parties au différend toute mesure susceptible de faciliter un règlement amiable.

12. La Commission entend les parties, examine les prétentions et les objections, et fait des propositions aux parties en vue de les aider à parvenir à un règlement amiable du différend.

13. La Commission fait rapport dans les douze mois qui suivent sa constitution. Son rapport est déposé auprès du Secrétaire général et communiqué aux parties au différend. Le rapport de la Commission, y compris toutes conclusions y figurant sur les faits ou sur les points de droit, ne lie pas les parties et n'est rien de plus que l'énoncé de recommandations soumises à l'examen des parties en vue de faciliter un règlement amiable du différend.

14. Le Secrétaire d'Etat fournit à la Commission l'assistance et les facilités dont elle peut avoir besoin. Les dépenses de la Commission sont supportées par l'Organisation des Nations Unies.

III. — Het functioneren van de conciliatiecommissie

10. De Bemiddelingscommissie stelt zelf haar procedure vast. De Commissie kan, met instemming van de partijen bij het geschil, iedere partij bij het verdrag uitnodigen aan haar haar zienswijze mondeling of schriftelijk kenbaar te maken. De beslissingen en aanbevelingen van de Commissie worden genomen bij meerderheid van stemmen van haar vijf leden.

11. De Commissie mag iedere maatregel die een minnelijke schikking zou kunnen vergemakkelijken onder de aandacht brengen van de partijen bij het geschil.

12. De Commissie hoort de partijen, onderzoekt de eisen en bezwaren en doet voorstellen aan de partijen om hen bij te staan in het bereiken van een minnelijke schikking van het geschil.

13. De Commissie brengt binnen twaalf maanden na haar instelling verslag uit. Haar verslag wordt neergelegd bij de Secretaris-Generaal en toegezonden aan de partijen bij het geschil. Het verslag van de Commissie, met inbegrip van alle daarin vermelde conclusies ten aanzien van feiten of rechtsvragen, is niet bindend voor de partijen en zal geen ander karakter hebben dan dat van aanbevelingen, die ter overweging aan de partijen worden voorgelegd ten einde een minnelijke schikking van het geschil te vergemakkelijken.

14. De Secretaris-Generaal verschaft de Commissie de assistentie en de faciliteiten die zij behoeft. De uitgaven van de Commissie worden gedragen door de Verenigde Naties.